

Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat
Szociális Szolgáltatástervezési
Koncepciójának
Felülvizsgálata

2011.

(tervezet)

BEVEZETÉS

A Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése alapján 2003. évben elkészítette a szociális szolgáltatástervezési koncepcióját, melynek 2005., 2007. és 2009. években megtörtént a felülvizsgálata.

Ez az ágazati stratégiai koncepció a megye egészére kiterjedően feltárja a szociális szolgáltatások helyzetét és meghatározza a fejlesztés irányait.

Az Szt. 92. § (5) bekezdése előírja, hogy a települési önkormányzat koncepciójának illeszkednie kell a megyei önkormányzat által készített koncepcióhoz. A 92. § (6) bekezdése, a megyei önkormányzatok részére határoz meg speciális, kötelezően beépítendő tartalmi elemeket, többek között az intézményrendszer struktúráját, szerkezetét, legfontosabb jellemzőit, valamint a szakosított ellátások iránti igények alakulását, a várakozók számát, korösszetételét, legfontosabb szociális jellemzőit, az intézményrendszer korszerűsítésének irányait.

A szociális törvény a koncepció két évente történő felülvizsgálatát írja elő. A felülvizsgálat célja, áttekinteni és rögzíteni a felülvizsgálatok között eltelt időszakban a megyei szociális szolgáltatások rendszerét érintő fejlesztéseket, az ellátási kötelezettségek teljesítésének alakulását, a szociális jogszabályok módosításából következő feladatokat és a megváltozott ellátási kötelezettségeket.

A 2011. évi felülvizsgálat során a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat Közgyűlése által elfogadott alapkoncepciót és a két évenkénti felülvizsgálati dokumentációkat tekintettük kiindulásnak.

Kérdőíves adatszolgáltatást kértünk a települési önkormányzatoktól, civil szervezetektől és a szakosított ellátást nyújtó bentlakásos szociális szolgáltatóktól, intézményektől, mely adatok feldolgozásával megfelelő helyzetképet kaptunk Győr-Moson-Sopron megye szociális ellátórendszeréről.

A kérdőívek visszaküldésére kért 183 településből a megadott határidőig, illetve azon túl 158 település önkormányzata juttatta vissza adatlapját (86 %), a települések 14 %-a nem küldte vissza az adatlapot.

A bentlakásos szociális intézmények közül a megyei és más, állami fenntartású intézmények 100%-ban, az egyház által fenntartott intézmények 88%-ban, az alapítvány által fenntartott intézmények 86 %-ban, az egyéb, magán szociális intézmények 50%-ban jeleztek vissza adatokat.

Köszönjük valamennyi adatszolgáltató segítő közreműködését.

A koncepció felülvizsgálatában összefoglaltuk a megyei szociális ellátórendszert leginkább jellemző adatokat és folyamatokat, a települések által nyújtott ellátásokat, valamint a megyei ellátórendszer fejlesztésének általános irányvonalait.

A jelenlegi felülvizsgálati áttekintést több jogszabályi változás előzte meg.

A szociális szolgáltatástervezési koncepció célja

A szolgáltatástervezési koncepcióban az ágazat irányításának a szociális szolgáltatásokkal kapcsolatos távlati céljai jelennek meg:

- A szolgáltatástervezési koncepció településenként, a megyében egységes keretbe foglalja a szociális szolgáltatások különféle részterületeinek jellemzőit.
- Cél a különböző társadalmi-gazdasági adottságú településeken, a megyében a szociális szolgáltatások egyenletes fejlődésének biztosítása, valamint
- a szolgáltatásokat illető lefedettségek területi egyenlőtlenségeinek mérséklése.

A megyei szociális szolgáltatástervezési koncepció célja volt továbbá, a szűkös finanszírozási feltételek mellett egy olyan program elkészítése, melyek több éves időtartamra ajánlja azoknak a feladatoknak a végrehajtását, mely a szociális ellátások területén a jogszabályokban meghatározott tárgyi és személyi, valamint szakmai előírásoknak megfelelő intézményi működés megvalósítását teszik lehetővé.

A fejlesztések középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását, a segítők és a segítettek együttműködését. A szolgáltatások ezért összehangoltan, koordináltan működnek és teljes mértékben igyekeznek lefedni a szociális szükségleteket.

Célunk továbbra is, hogy Győr-Moson-Sopron megye hátrányos helyzetű lakosainak igényeire reagáló szociális szolgáltató és ellátórendszer működjön, amelynek fejlődéséhez a szociális szolgáltatástervezési koncepció hozzájárul. A felülvizsgálat iránymutatás a helyi önkormányzatok szükségletorientált alapszolgáltatásainak, ellátásainak továbbfejlesztéséhez, problémák, hiányterületek feltárásához, a bentlakásos szociális intézmények ellátásfejlesztéséhez.

A szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálata kiterjed megyei szinten a helyi szükségletekre, igényekre épülő szociális ellátórendszer korszerűsítésére, fejlesztési irányaira. A szolgáltatási struktúra kialakításánál, fejlesztésénél nem elsősorban a mennyiségi növekedésre, hanem differenciáltabb, komplexebb, magasabb színvonalú ellátások megteremtésére van szükség.

A szociális szolgáltatástervezési koncepció feladata

- felhívni a figyelmet a megyében működő szociális ellátórendszer hiányosságaira,
- biztosítson információt fejlesztési koncepciók, programok, tervek kidolgozásához és megvalósításához,
- segítse információkkal a döntéshozókat, illetőleg a szolgáltatások biztosításában résztvevőket;
- adjon kellő alapot a szociális szolgáltatások fejlesztésének operatív programjaihoz.

A szociális szolgáltatástervezési koncepció 2011. évi felülvizsgálati anyaga kiegészült a Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának gyermekvédelmi szakellátási tervével.

I.

A társadalmi, gazdasági és jogszabályi környezet

I.1. Demográfiai folyamatok

Nyugat-Dunántúl egyike a 7 magyarországi statisztikai régiónak, az ország északnyugati részében helyezkedik el. Három megye - Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala - alkotja ezt a régiót, melyben Győr gazdasági szerepe kiemelkedő. A Nyugat-Dunántúli régió területe 11.328 km², legnagyobb megyéje Győr-Moson-Sopron megye, területe 4208 km².

A Régió az ország területének a 12 %-án terül el, ennek 36%-át foglalja el Győr-Moson-Sopron megye, 30%-át Vas megye, 34%-át pedig Zala megye teszi ki. Magyarország településeinek ötöde, népességének mintegy tizede él itt. Egyedüli magyar régióként öt megyei jogú városa van, melyek jelentős térszervező erővel bírnak: Győr, Szombathely, Zalaegerszeg, Sopron és Nagykanizsa. A régiót 25 statisztikai kistérség fedi le. Győr-Moson-Sopron megyében található ebből 7, Vas megyében és Zala megyében pedig 9-9.

A régió összesen 656 településből tevődik össze, közülük Győr-Moson-Sopron megye rendelkezik a legkisebb településszámmal, mely 183 település. Az ország lakosságának kb. 10 %-a él a régióban, mintegy 998 ezer fő. A népsűrűség ebben a régióban a legalacsonyabb, folyamatosan csökkenő tendenciájú, jelenleg 88 fő egy négyzetkilométerre számítva.

Győr-Moson-Sopron megye területe (4208 km²) alapján a tizenharmadik, lakosság száma – 2009. évi KSH adat alapján – 448.435 fő, a hatodik az országban. A népsűrűség 106,6 fő/km², amellyel a közepesen sűrűn lakott megyék közé tartozik. Lakosságának 59%-a él városokban és 41%-a községekben.

A népesedési helyzet számottevő javulása nem várható. A demográfiai mutatók azt mutatják, hogy társadalmunk idősödése tovább folytatódik, nőni fog az idősök száma és aránya, és ennek első nagyobb hulláma éppen 2020 végén kezd majd kibontakozni. Ennek a hatásnak a súlyát a születendő gyermekek számának középtávon történő emelkedése sem képes jelentősen csökkenteni. 2050-re várhatóan a 15 év alatti népesség kevesebb, mint hetedét adja, míg a 60 év feletiek a több mint egy harmadát teszik ki a teljes népességnek (NSZK 2011-2020).

Idősök %-os arányának várható változása

	1960.	1970.	1980.	1990.	1995.	2000.	2005.	2010.	2015.	2020.	2025.	2030.
1.	13,8	17,0	17,1	18,9	19,4	19,4	19,9	20,7	22,6	24,0	24,3	25,1
2.	5,4	6,9	8,1	8,4	9,1	9,7	10,0	10,0	10,5	11,3	13,0	14,2

Jelmagyarázat:

- 60 éves és idősebb emberek várható aránya az össznépességen belül (%)
- 70 éves és idősebb emberek várható aránya az össznépességen belül (%)

Öregedési index: az idős népesség a gyermek népesség arányában (2010.01.01.)

Győr-Moson-Sopron megye:	108,2
Magyarország:	112,6

Eltartottsági arány: az idős népesség az aktív korúak arányában (2010.01.01.)

Győr-Moson-Sopron megye:	43,3
Magyarország:	45,7

KSH idősoros adatai szerint a községi és városi lakosság száma folyamatosan növekvő mértékű. A megye településeinek összetétele 2011. évben 11 város és 172 község. A települések lakosságszám szerinti megoszlása az alábbi:

Települések száma	183
500 lakos alatti települések száma	53
500-2000 lakos alatti települések száma	95
2000-10000 lakos alatti települések száma	30
10000-20000 lakos alatti települések száma	2
20000-30000 lakos alatti települések száma	-
30000 lakos feletti települések száma	3

A belföldi vándorlási különbözet továbbra is pozitív értéket mutat, és továbbra is a második legmagasabb az országban 4,3 (KSH 2009.). A születéskor várható átlagos élettartam továbbra is az országos átlag felett van és az országos tendenciának megfelelően a korábbi időszakhoz képest nőtt (nők esetében 78,86 év, férfiak esetében 70,86 év, KSH 2009.). A gyermeknépesség eltartottsági rátája 20,8%, ami az elmúlt időszakhoz képest csökkenést mutat, míg az idős népesség eltartottsági rátája növekedést mutat, 22,5% (KSH 2009.). A korábbiakban vizsgált időszakhoz képest a 14 éven aluliak száma tovább csökkent, míg a 65 év felettiak száma és aránya tovább nőtt.

A megye 183 településéből 9 városi (Beled, Csorna, Fertőd, Fertőszentmiklós, Jánossomorja, Kapuvár, Mosonmagyaróvár, Pannonhalma és Tét) és 2 megyei jogú városi (Győr, Sopron) ranggal rendelkezik.

I.2. A gazdasági környezet

Győr-Moson-Sopron megyében az egy lakosra jutó bruttó hazai termék (GDP) továbbra is magasabb az országos átlagnál (Győr-Moson-Sopron megye: 3.007.000 Ft, országos: 2.665.000 Ft, KSH 2009.). A munkanélküliségi ráta megyénkben 6,3%, az országoshoz viszonyítva kedvezőbb, országosan 10%, a nyugat dunántúli régióban 8,6% (KSH 2009.). Az alkalmazásban állók 60%-a fizikai foglalkozású. A nyilvántartott álláskeresők száma 14.887 fő, melyből pályakezdő 795 fő (KSH 2009.). A regisztrált álláskeresők száma 2011 augusztusában 10.765 fő. Az alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete 2009-ben 119.789 Ft volt a megyében, ami a Nyugat-dunántúli régióban 113.630 Ft, az országos adat 121.761 Ft (KSH 2009.).

Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesült 122.833 fő, melyből saját jogon nyugdíjas személy volt 108.612 fő, rendszeres szociális segélyben 548 fő, rendelkezésre állási támogatásban, átlagban 1155 fő részesült a megyében. Szociális étkeztetést 4264 fő, házi segítségnyújtást 1619 fő, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást 1229 fő vette igénybe, az időskorúak nappali ellátást nyújtó intézményeiben 1090 férőhely állt rendelkezésre, melyet igénybevevők száma 916 fő volt (KSH 2009.).

A nyilvántartott álláskeresők száma az alábbiak szerint alakult Győr-Moson-Sopron megyében az elmúlt években:

2000. év	7643 fő
2006. év	8257 fő
2007. év	8747fő

2008. év	10377 fő
2009. év	14887 fő
2011. aug.	10765 fő

I.3. Munkaerő-piaci helyzet

A munkavállalás korú népesség (15-64 év) térségünkben 69,8%-a a lakónépességnek. Az ország lakónépességének 4,5%-a, míg az alkalmazásban állók 4,3%-a él a megyében.

A térség gazdasága

Győr-Moson-Sopron megye gazdasági, munkaerő piaci mutatói a jelenlegi gazdasági környezetben is kedvezőbbek az országos átlagnál. Az ipari termelés ágazati szerkezetében a domináns a gépipar, ezen belül a járműipar kiemelkedő jelentőséggel bír.

Megyénkben 73.598 gazdasági szervezetet regisztráltak, ebből egyéni vállalkozás 47.428 db volt. A társas vállalkozások száma 22.045, és térségünkben 3.408 non-profit szervezet működik (legutolsó KSH adatok).

Az előző év hasonló időszakához viszonyítva a vállalkozások száma növekedett, legnagyobb mértékű növekedés az egyéni vállalkozások esetén regisztráltak, 1.579 új egyéni vállalkozás kezdte meg működését.

Az egy főre jutó GDP tekintetében a megyék közt (Budapestet nem számítva) Győr-Moson-Sopron megye a legmagasabb értékekkel rendelkezők között szerepel.

Térségünkben, a foglalkoztatottak létszáma 189.900 fő (KSH utolsó adat). A legnagyobb arány, 35,6 %-a a feldolgozóipar területén dolgozik, a kereskedelemben 9,5%, az oktatás területén pedig 10,3% áll munkaviszonyban.

A regisztrált vállalkozások száma gazdasági ág és gazdálkodási forma szerinti vizsgálatokor megállapítható, hogy az egyéni vállalkozások esetében a legtöbb cég a kereskedelem, az építőipar, illetve a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén működik.

A társas vállalkozás esetén, az első helyen szintén a kereskedelem áll, a második helyen a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, harmadikként az építőipar szerepel és ezt követően a feldolgozóipar, melyben a cégek 9,7%-a működik. Kiemelkedő még az ingatlanügyletekkel foglalkozó vállalkozások száma, mely 8,9%-os arányt képvisel.

A megye foglalkoztatottsági helyzete

A megyében elsősorban a külföldi befektetőknek köszönhetően a gazdaságban meghatározó szerepet tölt be a gépipar. A terület-bővítésnek hatására a megye fokozatosan lábal ki a 2008. év végén bekövetkező és a 2009-ben is meghatározó szerepet betöltő válságból. A térség legdominánsabb vállalata, az Audi Hungária Motor Kft. fejlesztésének következtében az alkalmazásban állók száma 2011 szeptemberére már elérte a 7000 főt.

Az idén újabb beruházást jelentett be a társaság vezetése, melynek hatására januártól több mint 900 új munkahely létesült a vállalatnál. 2013-ig várhatóan további 2100 fővel gyarapszik a foglalkoztatottak száma. A fejlesztések közvetetten is kihatnak a munkaerőpiacra, hiszen a társaság részére bedolgozó és a vele kapcsolatban lévő kis- és középvállalkozásoknál is munkaerő-felvételre lehet számítani.

A gazdaságilag aktív népesség száma a tavalyi évhez viszonyítva, megyei szinten 2,5%-kal növekedett, a foglalkoztatottak száma 1,8%-kal emelkedett, ez a tendencia országos viszonylatban is megfigyelhető.

A 2010. IV. negyedéves (KMSR) adatok alapján a megyében a foglalkoztatási ráta (15-64 év között) 61,5%, míg az országos foglalkoztatási ráta ugyanezen intervallumban 55,8% volt. Győr-Moson-Sopron megyében a foglalkoztatottak létszáma 189.931 fő, az inaktívak létszáma pedig ebben az időszakban 104.202 fő volt.

Főbb munkaerő piaci mutatók 2010. IV. negyedév tükrében:

	Népesség (fő)*	Foglalkoztatott (fő)**	Foglalkoztatási ráta (%)**	Inaktívak (fő)**	Aktivitási ráta (%)**
Győr-Moson-Sopron megye	448.435	189.931	61,5	104.202	66,3

Forrás: * KSH legutolsó adatok

**KMSR legutolsó adatok (Kisterületi Munkaügyi Statisztikai Rendszer; Korrigált szintetikus regresszív becslés)

Győr-Moson-Sopron megyében nyilvántartott álláskeresők

Győr-Moson-Sopron megye munkaerő-piaci viszonyait jelentős mértékben befolyásolja a területén működő nagyvállalatok aktuális gazdasági helyzete. Mivel ipari parkjaiban, illetve ipari területein számos gépipari, járműipari vállalat, valamint azok beszállítói telepedtek le az elmúlt években, így a 2008 őszén kezdődött gazdasági-pénzügyi válság meglehetősen kedvezőtlenül érintette a körzetet. A válság elmúlását jelezte, hogy már 2009 áprilisától átmenetileg, de csökkent a regisztrált álláskeresők száma. Egyértelmű csökkenő tendencia 2010. márciustól figyelhető meg. 2010 októberében 2.124 fővel kevesebb a nyilvántartott az előző év azonos időszakához képest. 2011-ben az év elején történő emelkedést leszámítva nagymértékben csökkent az álláskeresők száma, mely az idei év augusztusában 10.765 fő volt.

A 2011-es év átlagát (január-augusztus) tekintve a mutatószámok javulást mutattak a 2010. év (január-augusztus) átlagokhoz képest. A megyében nyilvántartott álláskeresők száma átlagban 1.695 fővel csökkent, a foglalkoztatottakhoz viszonyított munkanélküliségi ráta pedig átlagban 0,9 százalékponttal lett alacsonyabb.

A nyilvántartott álláskeresők számának alakulása	Regisztrált álláskeresők száma (fő)	Ráta (%)	Változás	
			létszám (fő)	ráta (%)
2008. október	7 281	3,6	6.725	3,2
2009. október	14 006	6,8		
2009. október	14 006	6,8	-2.124	-1,0
2010. október	11 882	5,8		
2010. augusztus	12 481	6,1	-1.716	-0,9
2011. augusztus	10 765	5,2		

A megyében regisztrált álláskeresők száma a 2010. decemberi értékekhez képest kezdetben tovább emelkedett, a 2011. januári hó végi adatok alapján elérte a 15.726 főt. Februártól már csökkenés következett be, ami a jó idő beálltával a szezonmunkák megindulásával, a közfoglalkoztatásba bevontak számának növekedésével és a beruházásokkal (Audi) hozható összefüggésbe. Áprilistól egészen júliusig (10.642 fő) a regisztráltak számának további csökkenése volt tapasztalható.

A regisztrált álláskeresők száma megyei szinten 2011. júniusban 10.819 fő volt, ebből 655 fő pályakezdő. Júliusban a nyilvántartott álláskeresők létszáma 10.642 fő volt, augusztus hónapban pedig kis mértékben (123 fővel) a létszám megemelkedett.

Győr-Moson-Sopron megyében nyilvántartott álláskeresők létszáma és aránya:

	2009		2010		2011	
	Fő	Ráta %	Fő	Ráta %	Fő	Ráta %
Január	12 462	6,0	16 460	8,1	15 726	7,5
Február	14 326	6,9	17 284	8,5	15 619	7,5
Március	14 655	7,1	16 457	8,1	14 367	6,9
Április	14 782	7,2	14 664	7,2	12 724	6,1
Május	14 692	7,1	13 264	6,5	11 409	5,5
Június	14 353	7,0	12 593	6,2	10 819	5,2
Július	14 390	7,0	12 431	6,1	10 642	5,1
Augusztus	14 475	7,0	12 481	6,1	10 765	5,2
Szeptember	14 445	7,0	12 017	5,9		
Október	14 005	6,8	11 882	5,8		
November	13 956	6,8	12 198	6,0		
December	14 887	7,2	13 696	6,7		
Éves átlag	14 286	6,9	13 786	6,8		

A nyilvántartott álláskeresők aránya az év elején stagnáló volt, majd márciustól egészen júliusig csökkenő tendenciát mutatott. Augusztusban 0,1 százalékpontos emelkedés figyelhető meg. Az álláskeresési ráta tekintetében országos szinten a legalacsonyabb mutatószámmal rendelkezünk (5,2%) 2011 augusztusában.

Tartósan álláskeresők összetétele

A tartósan, 1 éven túl álláskeresők aránya 307 fővel csökkent az előző év azonos időszakához képest. Augusztusban létszámuk 2.209 fő volt a megyében, többségük általános iskolai és szakmunkás végzettségűek és az 51 év feletti csoportjából került ki. A tartósan álláskeresők létszámösszetétele is megváltozott, 45 év feletti aránya továbbra is magas 54,5%, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők mellett megemelkedett a szakmunkásképzőt vagy szakiskolát végzettek létszáma, arányuk meghaladja a 60%-ot.

Szociális ellátásban részesülők

Augusztusban, a megyében az összes regisztrált 10,8%-a részesült rendszeres szociális segélyben, rendelkezésre állási támogatásban vagy bérpótló juttatásban, ez 0,7%-os csökkenést jelent az előző hó viszonylatában.

A rendszeres szociális segélyben, rendelkezésre állási támogatásban illetve bérpótló juttatásban részesülők megoszlása 2011. év augusztusában:

	Rendszeres szociális segély (fő)	Rendelkezésre állási támogatás (fő)	Bérpótló juttatás (fő)	Összesen (fő)
Győr-Moson-Sopron megye	7	569	586	1.162

A munkaerő iránti kereslet alakulása

2011. évben 16.356 álláshelyet regisztráltak. 2011. első hónapjaiban az előző év azonos időszakához képest több volt az újonnan bejelentett álláshelyek száma (+341 fő).

A tavaszi idénymunkák, a közfoglalkoztatás beindulásával és a beruházások hatására az új bejelentett álláshelyek száma tovább növekedett.

Bejelentett új álláshelyek száma adott évben összesen:

2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011. jan.-aug.
18.900	23.945	20.168	19.567	14.169	18.206	16.356

Csoportos létszámcsökkentések Győr-Moson-Sopron megyében

Győr-Moson-Sopron megyében 2011-ben napjainkig 4 cég jelentett be csoportos létszámleépítést, mely 228 főt érintett.

I.4. A jogszabályi környezet változásai

A szociális szolgáltatásokat megalapozó, **a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény** (továbbiakban Szt.), valamint végrehajtási rendeletei több ponton módosultak a koncepció 2009. évi felülvizsgálata óta.

Az Szt. hatálybalépése óta eltelt mintegy 18 év alatt kiépült a szociális szolgáltatások köre. Sokszínűvé vált a szolgáltatói paletta is. Újabb és újabb állami, non-profit, egyházi szolgáltatók jelentek meg.

A szociális ellátásban átlátható, ellenőrizhető, a valós és elismert szükségletek alapján fejleszthető szociális szolgáltatások rendszerére van szükség: a szolgáltatások felhasználó központú tervezésére, működtetésére, finanszírozására és ellenőrzésére.

A szociális szolgáltatások működésének alapvető szabályait érintő leglényegesebb változások a következők:

- A támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások (pszichiátriai betegek-, szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás, szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás) normatív állami támogatása megszűnt, ezzel összefüggésben 2009. január 1-től nem tartozik a kötelező önkormányzati feladatok közé. A Szt. 131/A. §-a alapján a szolgáltatások működését az állam főszabályként 3 évre megkötött finanszírozási szerződések útján támogatja. A támogató szolgáltatást és közösségi ellátást nyújtó fenntartók kiválasztása pályázati úton történik. A pályázatot 3 évente teljes körűen lefolytatják, majd azt követően a részben vagy teljesen ellátatlan területek lefedésére a költségvetési források függvényében újabb nyílt vagy meghívásos pályázat írható ki. A pályázati alapú finanszírozási rendszer egyik célja volt, hogy a rendelkezésre álló források szakmailag megalapozott elosztásával csökkentsék az ellátás területi egyenlőtlenségeit. Ugyanakkor az új támogatási rendszer

alkalmat nyújtott a szakmailag nem adekvát, így indokolatlanul finanszírozott szolgáltatások kiszűrésére.

- 2010. január 1-jétől kezdődően nem kötelező önkormányzati feladat a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. A támogató szolgáltatásoknál és a közösségi ellátásoknál már egy évvel korábban bevezetett rendszerhez hasonlóan a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás működtetését is pályázati úton, – külön jogszabályban meghatározott eljárási rend szerint kiválasztott – fenntartókkal kötött finanszírozási szerződések útján támogatja az állam.
- Átalakításra került a szociális foglalkoztatási támogatáshoz jutás feltételrendszere: a normatív alapú támogatást 2010. január 1-jétől itt is felváltotta a pályázati alapon történő támogatás. A pályázati eljárás megegyezik a támogató szolgáltatás és közösségi ellátás esetén 2009-től bevezetett gyakorlattal: a befogadott szolgáltató/intézmény fenntartója részére három évre megkötött finanszírozási szerződés alapján történik a támogatás.
- 2010. január 1-jétől nem köteles a tartós bentlakásos szociális intézmény egyházi és nem állami fenntartója az éves normatív állami hozzájárulás 10 %-a kitevő összeg elkülönítésére. A korábban kötelezően elkülönített összeg szabad felhasználását a működést engedélyező szerv a fenntartó kérelmére engedélyezi.
- A jegyzői munkateher csökkentése érdekében és a differenciált normatívák megszűnésével összefüggésben 2010. január 1-jétől átalakultak a jegyzői jövedelemvizsgálat szabályai. Étekeztes és házi segítségnyújtás esetében a családi jövedelemszámítás megmaradt, de a jegyzői jövedelemvizsgálat megszűnt. Időotthoni ellátás esetében is csak az ellátás igénybevételét megelőző hatósági jövedelemvizsgálat az előírt, megszűnt az évenkénti igazolás kiállításának kötelezettsége.
- 2010. augusztus 17-től házi segítségnyújtás iránti kérelem alapján az intézményvezető, ennek hiányában a jegyző által felkért szakértő, időotthoni ellátás iránti kérelem alapján az intézményvezető végzi el az ellátást igénylő gondozási szükségletének vizsgálatát.
- A helyi önkormányzat, illetve a társulás korábban köteles volt az egyházi kiegészítő támogatást öt évig a központi költségvetésnek megtéríteni, ha a fenntartásában működő intézményt egyházi fenntartónak adta át. A 2010. augusztus 17-én hatályba lépett módosítás szerint azon egyházaknak történő intézményátadás esetén, amelyekkel az állam a szociális feladatok ellátására is kiterjedő megállapodást kötött, nem kell az egyházi kiegészítő normatívát megtéríteni, ha az egyházi fenntartó ellátási szerződés megkötésével a kötelező önkormányzati feladatellátásban is részt vesz.
- A Szt. 4. § (1) bekezdés. mb) pontja alapján szűkül az egyházi fenntartó fogalma. Kizárólag a Kormányval a szociális feladatok ellátására is kiterjedő megállapodást kötött egyházak tartoznak e körbe 2011. július 1-jétől.
- A Szt. 57. § (3) bekezdése szerint 2011. január 1-jét követően fogyatékos személyek ápolást-gondozást nyújtó intézményi ellátása céljából új férőhelyet csak lakóotthoni formában lehet létrehozni.

2010. január 1-jétől módosultak a **személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló a 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet** szakdolgozók létszámára vonatkozó egyes előírásai. A változás nyomán a bentlakásos

szociális intézményekben addig kötelező szakmai létszámból ajánlott kategóriába került a foglalkoztatás-szervező, a szabadidő-szervező, valamint a mozgásterapeuta munkakör.

2010. január 1-jén lépett hatályba a **szociális szolgáltatók és intézmények működésének engedélyezéséről és ellenőrzéséről szóló 321/2009. (XII. 29.) Kormányrendelet**. Az új jogszabály a korábbinál könnyebben áttekinthető módon szabályozza a működési engedélyezési eljárást. Hatályba lépésével megszűnt a bentlakásos intézmények kétlépcsős (elvi, majd „gyakorlati”) működési engedélyezése, az ismét egy eljárásban történik. Bevezetésre került az engedélyek kiadása, módosítása és visszavonása iránti kérelmek kötelező tartalmára vonatkozó tételes előírás. A Kormányrendelet kimondja, hogy a működési engedély módosítása fenntartóváltozás miatt naptári évenként legfeljebb egyszer kérelmezhető.

A működést engedélyező hatóság a korábbi regionális államigazgatási hivatal helyett a megyei szintű kormányhivatalok megalakítása nyomán 2011. január 1-jétől kezdődően a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala (9022 Győr, Türr István utca 1.).

2011. július 1-jétől a megyei kormányhivatalok szociális és gyámhivatalainak hatásköre bővült: valamennyi szociális szolgáltatás működési engedélyezésével és ellenőrzésével kapcsolatos ügyekben első fokon a szociális és gyámhivatalok járnak el.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet 2009. évi módosítása 2010. január 1-jétől kezdődően lehetővé teszi, hogy bentlakást nyújtó intézmény a férőhelyeinek 10%-áig felvegyen olyan kérelmezőt is, aki az intézmény működési engedélyében meghatározott ellátási területén nem rendelkezik bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel. Ez a módosítás jogszerűvé teszi ugyan az ellátási területen kívülről érkezők fogadását, azonban állami normatív támogatás igénybevételére csak abban az esetben jogosít, ha az intézmény működési engedélye is tartalmazza legalább a jogszabályban meghatározott mértékben az ellátási terület kiterjesztését.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény uniós követelmények alapján az alábbiak szerint fogalmazza meg a fogyatékosokkal élők számára biztosítandó körülményeket:

- A fogyatékos személyek számára ápolást-gondozást nyújtó, 50 főnél nagyobb férőhelyszámú szociális intézmények kiváltását biztosítani kell.
- 2013. december 31-éig legalább 1500 fő fogyatékos és pszichiátriai beteg személynek ellátást nyújtó intézményi férőhely kiváltásához az európai uniós társfinanszírozással megvalósuló fejlesztési programok nyújtanak támogatást.
- A program során kiváltásra nem kerülő intézményi férőhelyek kiváltására a Kormány által meghatározott rendben kerül sor.

A törvényben megfogalmazott célok végrehajtására jelenleg több pályázati felhívás jelent meg.

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium megbízásából 2011 áprilisában elkészült a *Nemzeti Szociálpolitikai Koncepció* tervezete, amely felvázolja a magyarországi szociális szolgáltatások új rendszerét is. A javaslat hangsúlyozza, a megyei szociális szolgáltatástervezési koncepció valamennyi változatában is következetesen prioritásként kezelt alapszolgáltatás típusú, azaz a saját lakóköznyezetben igénybe vehető otthonközeli szolgáltatási formák fontosságát. A tervezet a szolgáltatási struktúra mellett a finanszírozás gyakorlatát is új alapokra helyezi.

II. Győr-Moson-Sopron megye lakosainak összetétele

A megyei szociális szolgáltatástervezési koncepció jogszabályban előírt felülvizsgálatát a 2011. évben is egy többségében nyitott kérdéseket tartalmazó kérdőív segítségével lefolytatott adatgyűjtés előzte meg. Az adatgyűjtés eredményeinek ismeretében valóban az aktuális helyzetet értékelve készült el a koncepció 2011. évi felülvizsgálata.

A kérdőívek kitöltésében felfedezhető esetenkénti hiányosság főként abból adódott, hogy a települések nagy részén valamely kistérségi társulás keretein belül biztosítottak a szociális szolgáltatások.

Az adatgyűjtés időszakában több megkeresés is érkezett, hogy pontos adatokat nem tudnak adni minden esetben, így az adatok – főként a fogyatékossgal élők, a pszichiátriai betegek valamint a szenvedélybetegek esetében – becsült adatok.

Értelmileg akadályozottak

A megyében az összesített adatok szerint 966 fő értelmi sérültséggel élő személy él, akik több mint egyharmada városi lakos. Korcsoportos megoszlásuk szerint többségük (53%) a 18-60 éves korcsoportba, 27%-uk az 1-18 éves korcsoportba tartozik, és a fennmaradó 20%-uk töltötte már be a 60. életévét.

Mozgás sérültek

A beérkezett adatok szerint a megyében 2011 fő mozgássérült él, korosztályos arányukat tekintve jellemzően (59 %) a 60 év feletti közé tartoznak, 37%-uk betöltötte a 18. életévét, de nem múlt el 60 éves, és a fennmaradó közel 6%-uk még nem töltötte be a 18. évét.

Súlyos látás sérültek

A közölt adatok szerint 502 fő él súlyos látás sérültként a megyében, 66%-uk a 60 év feletti korosztályhoz, 29%-uk a 18-60 éves csoportba, míg a fennmaradó 5% még nem töltötte be a 18. életévét.

Hallás sérültek, siketnémák

A kapott adatok szerint 206 fő sérült hallásában, vagy siket-néma, aki 61 %-ban tartoznak a 18-60 éves korcsoporthoz, 29%-uk elmúlt 60 éves, és 10% a 18 évnél fiatalabbak aránya.

Pszichiátriai betegek

A beérkezett és összesített adatok alapján a megyében 3817 fő szenved valamilyen mentális betegségben, 65%-uk a 18-60 éves korcsoport tagjai, 34%-uk a 60 év feletti körébe, és 1% körüli a még kiskorúak aránya.

Szenvedélybetegek

Az összesített adatok szerint a megyében valamely szenvedélybetegségben szenved 3626 fő. Korcsoportos megoszlásukat tekintve hasonlóan a pszichiátriai betegekhez, jellemzően a 18-60 éves csoportba tartozik 70%-uk, 28% a 60 év feletti aránya és 2% a még fiatalkorúak aránya.

Hajléktalan személyek

A beérkezett adatok alapján a megyében 689 fő él hajléktalanként, korosztályos megoszlásuk szerint jellemzően 78%-ban a 18-60 év közöttiek csoportjába tartoznak, 20%-uk a 60 év felettiek aránya és 2% körüli a 18 év alattiak száma.

Település	Hajléktalan személyek száma
Bakonygyirót	1
Beled	2
Csorna	1
Egyed	1
Enese	2
Fertőd	1
Fertőrákos	1
Győr	510
Hegykő	1
Jánossomorja	1
Kapuvár	1
Mosonmagyaróvár	39
Pannonhalma	3
Rábapatona	1
Rábatamási	2
Sopron	121
Töltéstava	1
Összesen:	689

III.

A Győr-Moson-Sopron megyei szociális szolgáltatások változása 2010-2011. években

III.1. Szociális alapszolgáltatások

A megyében 131 településen biztosított a szociális étkeztetés, ami az összes visszaérkezett adatlap 83%-át jelenti. A házi segítségnyújtást 116 db adatlapon jelölték meg elérhető szolgáltatásként, ami a visszaérkezett kérdőívek 74%-a. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtást 59-en jeleztek, ami 36%-os lefedettséget mutat. Mindhárom szolgáltatás főként az időskorúak korosztályának szükségleteire reagál, és a válaszok alapján az igénybevevők körét is ők fedik le csaknem teljes egészében, jóllehet megjelennek a fogyatékossgal élők és a pszichiátriai-, és szenvedélybetegek is. A közölt adatok alapján a megyei települések közül mindössze 36 településen működik falugondnoki szolgáltatás, ami a 2009. évhez viszonyítva 10%-os visszaesést jelent.

A hajléktalan személyek ellátását célzó utcai szociális munka jelenleg 2 településen biztosított Sopronban és Győrben.

Támogató szolgáltatást 23 település jelzett adatlapján, ami a két évvel ezelőtti adatokhoz képest 4-gyel kevesebb.

Családsegítés az adatfelvétel időpontjában 106 településen volt elérhető, ami szintén csökkenést jelent a 2009. évi adatokhoz képest, amikor is az említett szolgáltatás 119 településen elérhető volt.

Az adatok feldolgozása során megállapítható volt, hogy a települések nem minden esetben jelölték biztosított szolgáltatásként azokat, amelyet valamely kistérségi, vagy mikro térségi szolgáltató biztosított, ami a feltételezések szerint magyarázatot adhat a szolgáltatások csökkenő számára.

A korábbi 13 település helyett az idei évben csupán 7 település jelezte, hogy biztosított a pszichiátriai betegek közösségi ellátása, míg a szenvedélybetegek részére 1 településen elérhető a szolgáltatás.

Nappali ellátások tekintetében a következőképpen alakul a lefedettség a megyében: időskorúak részére 19, fogyatékossgal élők számára 7 (Csorna, Győr, Kapuvár, Mosonmagyaróvár, Sopron, Szany, Várbalog), pszichiátriai betegek részére 2 (Győr, Sopron), hajléktalan személyek számára 3 (Győr, Mosonmagyaróvár, Sopron) település biztosítja a nappali ellátást. A szenvedélybeteg igénybevevőknek továbbra sem biztosít egy település sem szolgáltatást, jóllehet a jogszabály azt előírja több település részére is.

A szociális szolgáltatások fenntartói vizsgálata során tapasztalható, hogy jellemzően a szociális étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, valamint a családsegítést biztosítják a települések más fenntartóval, jellemzően 140 esetben más önkormányzattal. A közölt adatok alapján 68 település biztosítja a kötelező szolgáltatásait egyéb, nem nevesített fenntartóval, 3-3 esetben jelenik meg az alapítvány és az egyesület, mint fenntartó, és 9 esetben pedig egyházi fenntartásban működik a szolgáltatás.

Az együttműködés jogi formája 289 féle szolgáltatás esetében jelent társulási megállapodást, 26 esetben ellátási szerződés alapján szervezik meg a hozzáférést, és 8 esetben jelezték az egyéb jogi formát, amelyből 2 esetben közölték, hogy vállalkozás keretein belül nyújtják az igénybevevők részére az adott alapszolgáltatást.

A szolgáltatások szerződés útján történő megkezdése 1997-2011-ig terjedő időszakban mozog, azonban jellemzően a 2000-es évek eleje-közepétől szervezik meg a települések ilyen formában a kötelezően előírt, vagy vállalt feladataikat.

A jelzett adatok alapján a vizsgált időszakban 574 fő vett igénybe valamilyen olyan szolgáltatást, amelyet nem a saját települési önkormányzat által fenntartott intézmény/szolgáltató biztosított. Ez a szám a két évvel ezelőtthez képest jelentősen csökkent, azonban köszönhető ez annak is, hogy több településről jelezték még az adatszolgáltatás időszakában, hogy nem rendelkeznek erre vonatkozóan adatokkal, mivel azt kistérségi szinten látják el, és a kistérségi központban vannak ezek az adatok nyilvántartva.

Egyes szociális alapszolgáltatások igénybevevőinek összetétele

1. Falugondnoki szolgáltatás

A megyében a közölt adatok alapján 1938 fő veszi igénybe a szolgáltatást. Az igénybevevők összetételére jellemző, hogy főként időskorúak élnek a szolgáltatás adta lehetőséggel, az összes igénybevevő 96%-a tartozik ebbe a korosztályba.

2. Szociális étkeztetés

A beérkezett adatok alapján 3561 fő veszi igénybe a szolgáltatást. Az igénylők többsége itt is jellemzően az időskorúak közül kerül ki, az összes igénybevevő 88,6%-át adják.

3. Házi segítségnyújtás

A közel 1400 fő igénybevevő közül, szintén 88,6%-ban az időskorú ellátott, ennél a szolgáltatásnál már jelentősnek mondható, csaknem 10% a mozgás fogyatékossgal élő igénybevevők aránya.

4. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzett adatok szerint a megyében 1211 fő vette igénybe a vizsgált időpontban a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást. Az igénybevevők közül szintén az időskorúak reprezentálják magukat a legmagasabban, mintegy 93% az időskorú igénybevevők aránya. Őket követik a mozgás fogyatékossgal élők, úgy, mint a házi segítségnyújtás esetében, arányuk megközelíti az 5%-ot.

5. Családsegítés

A közölt adatok szerint a családsegítő szolgáltatás esetében elsősorban nem az időskorúak a jellemző igénybevevők, bár számuk - ismerve a szolgáltatás szakmai tartalmát - nem elhanyagolható. Az összes igénybevevő 4664 fő volt az vizsgált időpontban, amelynek 11%-a került ki az időskorúak csoportjából. Jellemzően az egyéb, az általunk nem nevesített csoportba sorolták az igénybevevőket az adatközlők.

6. Nappali ellátások

A nappali ellátások tekintetében elmondható, hogy valamennyi a megyében működő nappali ellátás igényvevői köre vegyes képet mutat. Tiszta profilú nappali ellátás talán csak a pszichiátriai betegek részére biztosított szolgáltatás esetében figyelhető meg.

Nappali és átmeneti ellátások igénybevevőinek kor szerinti összetétele

1. Időskorúak nappali ellátása

Az időskorúak nappali ellátását a megyében a közölt adatok szerint 681 fő vette igénybe a vizsgált időpontjában. Korosztályos megoszlásukat tekintve legtöbbször az igénybevevők közül betöltötték a 76. életévüket.

2. Fogyatékossgal élők nappali ellátása

A fogyatékossgal élők részére biztosított nappali ellátást 86 fő vette igénybe a jelentési időpontban. A korosztályt vizsgálva kijelenthető, hogy több mint 83% a 18-60 éves korosztályba tartozott.

3. Hajléktalan személyek nappali ellátása

A hajléktalanok részére biztosított nappali melegedőkben a közölt adatok szerint a vizsgált napon 117 fő tartózkodott, akik 92% a 18-60 éves korosztályba tartozott.

4. Pszichiátriai betegek nappali ellátása

A pszichiátriai betegek részére a megyében az idei évtől két település biztosít nappali ellátást, így a korábbi soproni 30 férőhely bővült további 15 férőhellyel, miután Győr városban a Baptista Szeretetszolgálat fenntartásában megkezdte működését a pszichiátriai betegek nappali ellátása. Az igénybevevők kor összetételére jellemző, hogy 95%-uk a 18-60 éves korosztályban tartozik.

Szenvedélybetegek részére továbbra sem biztosít egyetlen település sem nappali ellátást.

5. Időskorúak gondozóháza

A szolgáltatást a jelentési időpontban 60-an vették igénybe jellemzően az idősebb 70%, aki már elmúlt 76 éves.

6. Fogyatékossgal élő gondozóháza

A fogyatékossgal élők gondozó házát a fordulónapon mindössze 8 fő vette igénybe, valamennyien a 18-60 éves korosztályba tartoztak.

7. Éjjeli menedékhely

A szolgáltatást a közölt adatok szerint 56-an vették igénybe a vizsgált napon. Korosztályos vizsgálatuk során kiderült, hogy 96%-uk a 18-60 éves csoportba tartozik.

8. Hajléktalan személyek átmeneti szállása

Az átmeneti szállásokon a vizsgálat időpontjában 152 fő vette igénybe a szolgáltatást, 66%-uk tartozik a 18-60 éves korcsoportba, és csaknem 18%-uk a 61-75 éves korosztályhoz tartozik.

9. Pszichiátriai betegek átmeneti ellátása

A szolgáltatást 6 fő vette igénybe és közülük 5 fő a 18-60 éves, míg egy fő a 61-75 éves korcsoportba tartozik.

Szenvedélybetegek részére az átmeneti jelleggel igénybe vehető bentlakásos ellátási forma is hiányzik a megye szolgáltatási palettájáról.

A várakozókra vonatkozó kérdésre meglehetősen kevés válasz érkezett. Ez alapján feltételezhető, hogy a jelenlegi kapacitások a szeptemberi hónapban elegendőnek bizonyulnak, azonban nem szabad megfeledkezni arról, hogy a téli hónapokban a szükségletek emelkedő tendenciát mutatnak főként az átmeneti, de egyes nappali ellátások tekintetében is. Várakozókról csupán az idősök gondozóházaik vonatkozásában érkezett adat, a vizsgálat napján a megyében 118 fő várakozott arra, hogy idősök részére nyújtott átmeneti elhelyezést vehessen igénybe. Az idősök gondozóházaára várakozók csaknem 73%-a betöltötte a 76. életévét.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és a családsegítés túlnyomó részt társulási a formában érhető el a településeken.

III.2. Szakosított szociális szolgáltatások

A Győr-Moson-Sopron megyében igénybe vehető tartós bentlakásos intézmények kapacitása és azok fenntartói összetétele számottevően nem változott a koncepció 2009. évi felülvizsgálata óta eltelt időszakban.

A 2003. évi megyei szociális szolgáltatástervezési koncepcióban regisztrált adatok a jelenlegi felülvizsgálathoz gyűjtött adatokkal összehasonlítva jól érzékelhető változásokat mutatnak a bentlakásos intézmények jellemzőiben. A tartós bentlakásos intézményekbe várakozók és a férőhelyek száma tekintetében a következő számszerű változások figyelhetők meg:

INTÉZMÉNY TÍPUS	IDŐSEK OTTHONA		FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK OTTHONA		PSZICHIÁTRIAI BETEGEK OTTHONA		HAJLÉKTALAN SZEMÉLYEK BENTLAKÁSOS INTÉZMÉNYE		ÖSSZESEN	
	2003.	2011.	2003.	2011.	2003.	2011.	2003.	2011.	2003.	2011.
ÉV										
ENGEDÉLYEZETT FÉRŐHELY	1970	2323	324	355	490	496	178	358	2962	3532
<i>ebből:</i>										
lakóotth. férőhely			20	31					20	31
emelt szintű elhelyezés		157	12						12	157
rehab. intézményi			50	50		10	50	50	110	110
VÁRAKOZÓK SZÁMA (*)	1352	929	50	42	172	96	22	34	1596	1101
<i>ebből:</i>										
soron kívüli várakozó	274	40	17		83	15	1		375	55
FÉRŐHELY KIHASZNÁLTSÁG	95 %	92%	88 %	97%	100%	100 %	98%	98 %	-	-
SZAKDOLGOZÓK SZAKKÉPZETTSÉGI ARÁNYA	90 %	95%	82 %	96%	75 %	94%	88 %	94 %	-	-

(*) Az intézmények jelzései szerint a nyilvántartott várakozók átlagosan mintegy 30-40 %-a nem kéri jelenleg az elhelyezését, viszont ragaszkodik a nyilvántartásban maradáshoz.

A várakozók számának csökkenése összefügg a férőhelyek számának bővülésével, a speciális alapszolgáltatások fejlesztésével, illetve azzal, hogy a munkanélküliség növekedésével az érintett családok az alapszintű megélhetés érdekében gyakrabban tartják otthon állandó gondozásra szoruló családtagjaikat.

A lakosság előregedésével növekszik a gondozásra szoruló *idősek* száma is. Győr-Moson-Sopron megyében az utóbbi évtized fejlesztéseinek köszönhetően az időotthoni férőhelyek száma tovább bővült. (Nagyságrendileg nem számottevő mértékben előfordult egy-egy intézmény esetében néhány férőhely-bővítés, illetve csökkentés.)

A Szt. előírja, hogy az idősek otthonán belül külön gondozási egységben vagy csoportban kell ellátni azt a személyt, aki esetében demencia kórkép került megállapításra. A gyakorlatban kevés intézmény tudja biztosítani a térbeli elkülönítést (bár nincsenek meghatározva a demens személyek gondozására, elhelyezésére vonatkozóan speciális elhelyezési és szakdolgozói követelmények). Ugyanakkor gyakorlatilag minden intézmény gondoz a demencia különböző fokozatában lévő idős személyeket. A beérkezett adatok alapján az időotthonokban ellátottak átlagosan egyharmada rendelkezik a demencia súlyos fokozatát igazoló szakvéleménnyel.

A súlyos demenciát igazoló szakvéleménnyel rendelkező időotthoni ellátottak után jelenleg emelt összegű normatív állami támogatás vehető igénybe.

A 4 órát meghaladó gondozási szükséglet, mint bekerülési feltétel meghatározása jelentősen megnövelte a fokozott ápolási szükséglettel rendelkező idősek számát az intézményekben. A tartósan ágyban fekvő, széleskörű egészségügyi ellátásra szoruló idősek ellátásával eltolódott a szolgáltatások tartalma az ápolási-gondozási tevékenységek irányába.

Valamennyi idősotthon esetében számos kérelmező szerepel várólistán, azonban a tapasztalatok szerint továbbra is jelentős azok száma, akik valójában még nem kérik a tényleges elhelyezést. Biztonságosabbnak ítélik meg felvételüket, ha kérelmük szerepel az intézmény nyilvántartásában, és már megtörténtek a szükséges előkészületek. Ezután azonban évekig elutasítják a beköltözés lehetőségét mindaddig, amíg körülményeik nem kényszerítik őket a gondozás igénybevételére. Ez a gyakorlat a 4 órás gondozási szükséglet előírása mellett is megfigyelhető. Összességében az utóbbi években a várakozók számának csökkenése tapasztalható. Bár egyes esetekben valóban sürgős kérelmek azonnali megoldása nehézségekbe ütközik, de megyei szinten nincs számottevő elhelyezési feszültség, különösen, ha a kérelmező hajlandó az eredetileg választottól eltérő intézménybe beköltözni. Gyakran ilyen esetben nem is a változtatási hajlandóság a probléma, hanem az, hogy az igénylők nem férnek olyan adatokhoz, amelyből megtudhatnák, a megye valamennyi idősotthonából melyik rendelkezik üres férőhellyel. Jelenleg nem megoldott az érdeklődők naprakész tájékoztatása az éppen elérhető szabad férőhelyekről, és az igénylők részéről irreális elvárás valamennyi lehetséges intézmény felkeresése.

A *pszichiátriai és szenvedélybetegek* számára működtetett férőhelyek száma csupán 6 férőhelyszám növekedésével változott.

A 2003. évi alapkoncepció megállapítása érvényes ma is: „nagy a nyomás a pszichiátriai és szenvedélybetegek bentlakásos intézményein a várakozók nagy száma miatt, és jelenleg is e profilban a leghosszabb a várakozási idő a felvételre.” Emellett ebben a profilban a legkevesebb a korszerű, humanizált elhelyezési lehetőség. Lakóotthon nem működik pszichiátriai és szenvedélybetegek számára, a hagyományos bentlakásos intézmények pedig nem minden esetben tudnak biztosítani családias, kis ágyszámú lakószobákat, házaspárok számára kétszemélyes elhelyezési lehetőséget. Ez azért is különös odafigyelést igénylő probléma, mert az utóbbi években megfigyelhető a fiatal korosztályhoz tartozó pszichiátriai betegek nagyobb számú megjelenése a bentlakásos intézmények várakozói között, és esetükben kiemelten fontos az önállóságra felkészítő, rehabilitációs szolgáltatások biztosítása. Ennek pedig egyik feltétele az önállóságra hatékonyan felkészítő elhelyezési feltételek biztosítása.

A legjelentősebb minőségi változás a *fogyatékosokkal élők* tartós bentlakásos elhelyezését biztosító intézményekben volt megfigyelhető az utóbbi 10 évben. A tendencia egyik mozgatórugója a nemzetközileg is markáns esélyegyenlőségi törekvések hatása, amely elsősorban a fogyatékosokkal élők tekintetében hozott eredményeket.

Ebben a profilban létesült lakóotthoni férőhely, amely jelenleg Nyúlon, Mindszentpusztán és Sopronban működik. Elsősorban a pásztori fogyatékosok otthonában címzett állami támogatásból megvalósult rekonstrukció eredményeképpen jelentős előrelépés történt a szolgáltatások korszerűsítésében, a humanizált elhelyezési feltételek megteremtésében.

A fogyatékosok ápoló-gondozó otthoni férőhelyeinek száma 264. Fogyatékosok rehabilitációs intézményi férőhelye 50, a lakóotthoni férőhelyszám pedig 31, ami a 2009. évi adatokhoz képest nem változott.

Továbbra sem biztosított az átmeneti elhelyezés lehetősége pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek részére. E szolgáltatások biztosítását Győr város a fogyatékosok és hajléktalan személyek, Sopron város a pszichiátriai betegek és hajléktalan személyek vonatkozásában jelezte.

Idősek átmeneti elhelyezésében továbbra is Csorna, Győr, Mosonmagyaróvár és Sopron városok vesznek részt.

Szakosított ellátás tekintetében egy új intézmény jött létre 2009. év óta. (2. sz. melléklet). A korábban Tét városban, majd Győrzámoly községben működési engedély nélkül működő, szociális ellátást biztosító intézménnyel kapcsolatban az engedélyező hatóság – működési feltételek hiányában – kezdeményezte a működés megszüntetését.

Néhány tartós bentlakásos intézmény vonatkozásában történt szervezeti változás. Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának Közgyűlése 137/2011. (VI. 24.) KH-val döntött két-két általa fenntartott különböző székhelyű, egymáshoz földrajzi közelségben lévő, eltérő tevékenységű, de feladatköreiket tekintve egymáshoz mégis közel álló (pszichiátriai betegek otthona, illetve értelmi fogyatékosok rehabilitációs intézménye, valamint fogyatékosok otthona és idősek otthona) intézmények feladatellátásának összevonásáról és 2011. szeptember 1-jétől egy-egy szervezetben való működtetéséről.

A megyében működő bentlakásos szociális szolgáltatások 2011. évi férőhelyeinek számát, valamint az intézményekbe várakozók számát az alábbi táblázat tükrözi:

Szolgáltatás megnevezése	Engedélyezett férőhelyek száma (fő)	Várakozók száma (fő)
Idősek ápoló-gondozó otthona	1978	795
Időskorúak átmeneti gondozóháza	345	144
Fogyatékos személyek otthona	264	38
Fogyatékos szem. átm. gondozóháza	10	0
Fogyatékos szem. ápoló-g. lakóotthona	31	0
Fogyatékos szem. rehab. intézménye	50	4
Pszichiátriai betegek ápoló-g. otthona	480	96
Pszichiátriai betegek átmeneti ellátása	6	0
Pszichiátriai betegek rehab. intézménye	10	0
Hajléktalan személyek ápoló-g. otthona	40	30
Hajléktalan szem. rehab. intézménye	50	4
Hajléktalan szem. átmeneti szállása	215	0
Hajléktalan szem. éjjeli menedékhelye	53	0
Összesen:	3532	1101

Valamennyi szociális ellátás tekintetében a módszertani feladatokat a Győr-Moson-Sopron megyében, valamint Vas és Zala megyék vonatkozásában is 2008. július 1-jétől – pályázati eljárás eredményeként – a Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában működő Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény Nyugat-dunántúli Regionális Szociális Módszertani Központja (9025 Győr, Köztelek u. 15.) konzorciumi együttműködésben látja el.

A működési engedélyezés

A fejlesztések meghatározója a működési engedélyezés keretében a hatóság által előírt követelmények teljesítése. Adatok alapján 12 intézmény ideiglenes, 25 intézmény pedig határozatlan időre szóló működési engedéllyel rendelkezik.

A szociális szolgáltatók és intézmények működésének engedélyezéséről és ellenőrzéséről szóló 321/2009. (XII. 29.) Korm. rendelet alapján a működést engedélyező szerv legalább kétfévente ellenőrzi, hogy a szociális szolgáltató, intézmény a jogszabályokban és a működési

engedélyben foglaltaknak megfelelően működik-e. A fenntartónak e határozat alapján kötelessége a feltételek határidőre történő megteremtéséhez szükséges feladatokról gondoskodni, melyek teljesítését az engedélyező hatóság ellenőrzi.

2008. évtől bevezetésre került a hatóság részéről kiszabható szociális bírság, mely az ellátottak jogainak érvényesítése és védelme érdekében alkalmazott szankció. A szociális bírság legmagasabb összege - a 2010. évi jogszabály módosításkor - emelkedett.

INTÉZMÉNY TÍPUSA	HATÁROZOTT IDEJŰ MŰKÖDÉSI ENGEDÉLLEL RENDELKEZIK	HATÁROZATLAN IDEJŰ MŰKÖDÉSI ENGEDÉLLEL RENDELKEZIK
IDŐSEK OTTHONA	6	22
FOGYATÉKOSOKAT ELLÁTÓ INTÉZMÉNYEK	2	3
FOGYATÉKOSOKAT ELLÁTÓ REHABILITÁCIÓS INTÉZMÉNYEK	1	0
PSZICHIÁTRIAI BETEGEK OTTHONA	2	0
HAJLÉKTALANOK BENTLAKÁSOS INTÉZMÉNYE	1	0

A jelenlegi adatok alapján megállapítható, hogy az állami fenntartású szociális intézmények működési engedélye többségében határozott idejű. Az alapítványi, a magán, illetve egyházi fenntartású szociális intézmények határozatlan működési engedéllyel rendelkeznek.

A működési engedélyekben jelzett leggyakoribb hiányosságok:

- 6 m²/ ellátott lakóterület biztosítása
- személyi feltételek biztosítása
- akadálymentesítés

A határozatba foglalt hiányosságok nagy részét az intézmények pótolták, néhány intézményben előbbre lépés történt az előírt lakóterület biztosításában is.

Az akadálymentes közlekedés biztosítása több intézményben megvalósult, néhány intézmény az akadálymentesítés részbeni megvalósítását érte csak el anyagi korlátok miatt.

Települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló törvény

A szociális szolgáltatásokat is érinti a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény (Ktt.) hatályba lépése. A törvény által meghatározott kistérségi határok keretei között önkéntes alapon az országban 2011. évben 175 kistérség működik, közülük Győr-Moson-Sopron megyében 7 többcélú kistérségi társulás alakult meg egyes, a törvényben meghatározott önkormányzati-közzolgáltatási feladatok közös ellátására. Működő kistérségek az alábbiak:

- Győri Többcélú Kistérségi Társulás
- Csornai Többcélú Kistérségi Társulás
- Kapuvár és Térsége Kistérség Többcélú Társulás
- Mosonmagyaróvári Többcélú Kistérségi Társulás
- Pannonhalma Kistérség Többcélú Társulás
- Téti Kistérség Sokoróaljai Önkormányzatainak Többcélú Társulása
- Sopron-Fertőd Kistérség Többcélú Társulás

A kistérségi társulásban történő feladatellátás lehetővé teszi, hogy helyben azok az ellátási formák is elérhetővé váljanak, amelyek az önkormányzat számára kötelezően, illetve nem kötelezően ellátandó feladatok és helyi szinten igény van rá. A településen élők számára bővül a helyben igénybe vehető szolgáltatások köre, így az arra rászorulókat saját lakókörnyezetükben juthatnak segítséghez.

A kisebb önkormányzatok – ha nem rendelkeznek valamilyen rendkívüli bevételi forrással – nem tudnak maradéktalanul ellátni minden kötelező feladatot, ezért társulásokkal igyekeznek törvényi kötelezettségeiknek eleget tenni.

A társulásokhoz való viszonyulás az elmúlt években változott. Megfigyelhető, hogy az intézmények fenntartó szerinti összetételében egyre nagyobb szerepet kap a társulásos fenntartói forma az alapszolgáltatásoknál korábban domináns önálló települési önkormányzati működtetés helyett.

Az önkormányzatok mindinkább közös érveléssel próbálják meg ellátni a feladatokat, ami kistérségeken jelent előnyöket, ahol számos közszolgáltatás önálló megszervezésére sem szakmai, sem gazdaságossági okokból nem lenne mód. Ez a folyamat ugyan a települési autonómia megrövidítésével jár, ám a feladatok ésszerűbb, és főleg költségkímélőbb körülmények között teljesíthetőek. (KSH 2011.)

Települési szociális szolgáltatástervezési koncepciók

A törvényi előírás alapján 2004-2005. év során Győr-Moson-Sopron megye 2000 lakos feletti lélekszámú településeinek többsége elkészítette saját szociális szolgáltatástervezési koncepcióját. Az érintett 35 település közül 25 küldte meg a megyei önkormányzatnak a koncepció tervezetét a megyei önkormányzatnak előzetes véleményezésre.

A Szt. által előírt két évenként kötelező felülvizsgálatra már csak szűk körben került sor. 9 település egy alkalommal, 5 település két alkalommal, 4 település három alkalommal frissítette a koncepciót, miközben 2010-ig legalább két felülvizsgálat valamennyi település esetében időszerű lett volna. Ez alól kivételnek tekinthető azoknak a kistérségeknek a települései, amelyek társulásuk alapján kistérségi koncepciót alkottak.

A Szt. alapján a szociális feladatokat is felvállaló társulásoknak a szolgáltatástervezési koncepciót 2006. december 31. kellett készíteni. Az elmúlt időszakban a Kapuvár-Beled, a Csornai és Mosonmagyaróvári Többcélú Kistérségi Társulás nyújtotta be szociális szolgáltatástervezési koncepciója felülvizsgálatát előzetes véleményezésre a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzathoz.

IV.

Győr-Moson-Sopron megye szociális szolgáltatásfejlesztési irányai

IV.1. Szociális alapszolgáltatások

Bővítésre szorul az étkeztetés és a házi segítségnyújtás kapacitása az idősek, valamint rajtuk kívül egyéb csoportok ellátása érdekében.

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy az idősek egyre kisebb számban veszik igénybe e két szolgáltatási formát, és ennek oka elsősorban a térítési díjak emelése. Az idősek bővülő száma

és növekvő életkorukból fakadó önellátási képességük csökkenése miatt fontos lenne számukra e szolgáltatások elérhetősége. Szükséges kidolgozni annak megoldását, hogy az igénybevevők számára megfizethető áron működhessen a szolgáltatás, ugyanakkor a fenntartó részére se jelentsen többletkiadást. A szolgáltatás-bővítés munkahelyet teremt, ami szintén fontos tényező a helyi gazdasági helyzet javításában.

A fogyatékossgal élők, pszichiátriai és szenvedélybetegek esetében egyaránt megfigyelhető, hogy a nehéz anyagi helyzetű családok nem támogatják rászoruló hozzátartozójuk bentlakásos elhelyezését, hanem – elsősorban a rendszeres jövedelem családban tartása érdekében – otthon gondozzák. Az étkeztetés és házi segítségnyújtás kiterjesztése az időseken kívüli rászoruló csoportokra azért is fontos, mert mint a két legkiépültebb forma, szinte a megye valamennyi településén elérhető, így továbbfejlesztésük speciális gondoskodást biztosíthat a lakosság számára.

A támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások működésének fenntartása és a szolgáltatások elérhetőségének megvalósítása fontos cél valamennyi településen, amely a házi segítségnyújtással, illetve étkeztetéssel együtt komplex szolgáltatást nyújthat az otthonában élő személyeknek. E két ellátási forma fenntartását 2011. évben legnagyobb arányban a kistérségi társulások biztosítják.

A Szt. szerint csupán a 10 000 lakos feletti települések számára kötelező az idősek nappali ellátásán túl az egyéb ellátotti csoportok számára nappali intézmény működtetése. Megyénkben viszonylag megfelelő arányban működnek az idősek klubjai, ugyanakkor változatlan kapacitású az egyéb ellátotti kör számára működő nappali férőhely. Ennek érdekében célszerű a már meglévő nappali férőhelyek továbbfejlesztése a többi ellátotti kör irányába, a nappali ellátások többprofilú működtetéseként.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás az alapszolgáltatások népszerű és költség hatékony, több célcsoport esetében is igényelhető, otthon igénybe vehető eleme. E feladat kikerülése a kötelező önkormányzati feladatok közül némileg bizonytalanná teszi bővítését, amelyre egyébként igény mutatkozik.

IV.2. Szakosított szociális szolgáltatások

Az idősek bentlakásos elhelyezése terén a demens idősek, valamint a tartósan ápolásra szoruló idősek ellátása a jelen időszak kiemelt feladata. Célszerű a demens részlegek kialakítása a Szt. értelmében, de fel kell készülni a demensek ellátására akkor is, ha fizikailag nem elkülönítetten történik a gondozásuk. Számolni kell a huzamosabb ideig ágyban fekvő, ápolásra szoruló ellátottak számának növekedésére, amely elsősorban az egészségügyi hozzáértés fejlesztését igényli.

A fogyatékossgal élőket gondozó intézmények jelzései alapján egyre nagyobb számban érkeznek a fogyatékossg súlyos fokozatába tartozó ellátottak. Gondozásuk nagy szakértelmet kíván, de a biztonságos feladatellátáshoz a megfelelő számú szakdolgozó nélkülözhetetlen.

A pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátása terén sürgető a bentlakásos férőhelyek modernizálása, és a lakóotthoni elhelyezési lehetőségek megteremtése.

A jelentkező igények érdekében fontos lenne olyan információs bázis működtetése, amely friss adatokkal rendelkezik az üres férőhelyekről, és amely egyszerűen hozzáférhető a leendő igénybevevők vagy a települési önkormányzati szociális munkatársak számára.

IV.3. Személyi feltételek

A szakdolgozók létszámára vonatkozó előírások évek óta egyre kevesebb kötelező munkakört határoznak meg. A korábbi években jellemző szakdolgozói létszámhiány ennek eredményeképpen fokozatosan megszűnt, felmérésünkben 11 intézmény jelzett szakdolgozói létszámhiányt.

A működési engedélyezés alapjául szolgáló követelményrendszer szempontjából látszólag javult a létszámhelyzet, ám ezzel szemben főleg az állami fenntartású intézményekben valójában csökkent a szakdolgozók száma változatlan férőhelyszám és a „munkaigényesebb” ellátotti kör mellett. Ezt a kedvezőtlen változást nem tudja ellensúlyozni az sem, hogy 2003 óta javult a dolgozók szakképzettségi aránya, és egyre több felsőfokú végzettségű munkatárs dolgozik az intézményekben. Jelenleg valamennyi bentlakásos intézményben eléri a szakdolgozók szakképzettségi aránya az előírt 80 %-ot, mértéke megyei szinten átlagosan 94,5 %.

A szakdolgozók számának csökkenése igénybevevői oldalról a szolgáltatási színvonal romlását eredményezi, hiszen a kevesebb dolgozó rövidebb időt tud egy-egy ellátottal foglalkozni, illetve a szolgáltatási kínálat szűkítésére, megszüntetésére kényszerül.

A dolgozók oldaláról a növekvő munkateher rontja a munka eredményességét, fokozza a feladat-ellátási feszültséget, és növeli a táppénzes állományba kényszerülők számát, a kiegészítő veszélyét. Ezt súlyosbítja a szociális szférát jellemző csökkenő reálbér, amely a dolgozók leterheltségét megélhetési problémáikkal növeli.

A fenntartóknak szükségszerű biztosítani a működtetésükben álló intézmények feladat-ellátását, melynek fontos része a megfelelő létszámú személyzet biztosítása.

Különösen fontos a szakdolgozók képzése, továbbképzése elsősorban a demens idősök gondozása, a tartós ápolást igénylők gondozása, a lakóotthoni ellátás, a súlyos fogyatékosok ellátása, a speciális gondozást igénylő, súlyos pszichés vagy disszociális tüneteket, magatartást mutató igénybevevők ellátása terén.

IV.4. Tárgyi feltételek

A szociális intézmények tárgyi körülményei évek óta elsősorban a fenntartók felelősségérzete, humánus beállítottsága következtében és a pályázati támogatások igénybevételével fejlődtek. Az utóbbi években lecsökkent pályázati lehetőségek kevés forrást biztosítanak, a fenntartók költségvetési pénzeszközei pedig már a karbantartási kiadásokat is korlátozottan biztosítják. A felújítások elmaradása egyre rosszabb körülményeket teremt a feladatellátáshoz, ami rontja az ellátási színvonalat.

V.

Érdekvédelmi szervezeteket érintő változások

V.1. Mozgáskorlátozottak Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete

Egyesület céladatai: Győr-Moson-Sopron Megye területén élő mozgáskorlátozottak érdekvédelme, komplex rehabilitációjuk, társadalmi életbe való integrációjuk elősegítése.

Az Egyesület közhasznú szervezet, - így az 1997. LVI. évi törvény 26 §. c/1. (egészségügyi rehabilitációs tevékenység), c/2. (szociális tevékenység), c/5. (kulturális tevékenység), c/10. (gyermek-és ifjúsági érdekképviselet), c/11. (hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése), c/17. (rehabilitációs foglalkoztatás), a fentebb felsorolt pontjai alapján, az alábbi feladatokat és szolgáltatásokat végzi a mozgáskorlátozottak érdekében.

- Lakás Akadálymentesítési Állami Támogatás (továbbiakban: LÁT), ennek ügyintézője a 106/1988. (XII. 26), a 109/1990. (XII. 26.) és a 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet, 9. és 10 § alapján (maximum 150.000 Ft vissza nem térítendő támogatás igényelhető).
- Gépkocsi szerzési, közlekedési, átalakítási támogatás elősegítése a 164/1995. Korm. rendelet alapján. A bizottság egyik tagja, az egyesület elnöke.
- Fogytékossági támogatás igénylésének lehetősége 141/2000. évi Korm. rendelet alapján (minimál nyugdíj 65 %-a, illetve 80 %-a).
- Egyéni szociális és egészségügyi, rehabilitációs ügyek intézése, segédeszközök kölcsönzése.
- Súlyos mozgáskorlátozottak számára telefon használathoz támogatás (analóg).
- Kulturális, szabadidős programok szervezése.
- Munkaképességük fejlesztése, munkába állításuk elősegítése, számítógépes és távmunka tanfolyam szervezése, a MEOSZ, OTTI segítségével.
- Az Egyesület érdekkörében működő klubok segítése (SM, ifjúsági, kulturális, stb.)
- Közterületek és közhasználatú épületek akadálymentesítésének szorgalmazása, az 1997. évi LXXVIII. törvény, ill. a 253/1997. évi OTÉK. alapján.
- Az „Egyetértés” SE. gyermek-és felnőtt tagjainak rekreációs-és versenysportjának támogatása.
- Mozgáskorlátozottakat érintő legfontosabb jogszabályok ismertetése.

Az Egyesület 1981-ben alakult meg 186 fővel. Jelenlegi taglétszáma 3.965 fő, mely az elmúlt két évben 42 fővel emelkedett. Győrben 14 aktív, a megye 156 településén pedig 27 csoportvezető, 4 klubvezető segíti, ill. fogja össze a szervezeti munkát. 2010. évi iktatott iratforgalmuk 416 db.

Kiemelt feladat: LÁT támogatás ügyintézője. Az elmúlt évben 106 fő részesült támogatásban, az alábbi megoszlásban: Győrben és környékén 62 fő, Csornán és környékén 21 fő, Kapuváron és környékén 12 fő, Bakonyalján 3 fő, Töltéstaván 8 fő részesült támogatásban.

Az elmúlt évben javaslat alapján 28 tag részesült a T-Com alapítványától - analóg telefonjának fenntartásához - támogatásban.

Kiemelt állami feladat: 2010-ben 56 fő súlyos mozgáskorlátozott „Fogyatékosági támogatás” iránti dokumentációját, kérelmét továbbították a Magyar Államkincstár Megyei Igazgatóságához.

Az egyesület székhelye Győr-Ménfőcsanak centrumában található, autóbusszal is könnyen megközelíthető helyen. Az iroda épület és a környezete is teljesen akadálymentesített. Az iroda előtti közterületen 4 db piktogrammal kijelölt parkolóhely található a gépkocsival érkezőknek.

A dolgozók számára megfelelő irodatechnikai eszközök állnak rendelkezésre (5 db számítógép nyomtatókkal, szkennel, 1 db nagy teljesítményű fénymásoló, 1 telefon fővonal, és 1 ISDN telefon+fax).

Székházukban 5 fő dolgozik, közülük főállásban 1 fő szociális ügyintéző (8 órás munkaidőben), 1 fő LÁT ügyintéző (7 órában), 1 fő ügyfélforgalmi ügyintéző (7 órában). Az 1 fő gazdasági vezető szintén 7 órás munkaidőben végzi pénzügyi feladatait. Foglalkoztatásukat a Győr-Moson-Sopron Megyei Munkaügyi Központ akkreditációs

támogatásával biztosítják. Az elnök havi megbízási díjban részesül, melyet a vezetőség javaslata alapján a közgyűlés állapított meg. A többi vezetőségi tag, a csoportvezetők, az aktívák útiköltség térítésben, valamint az alkalmanként közreműködő szakemberek, egyszeri munkabérben, jutalomban részesülnek. Az egyesület tevékenységének társadalmi hasznossága megmutatkozik az erős érdekvédelmi tevékenységben, a folyamatos ügyviteli, szociális munkában, az éves programok szervezésében, mely az egyén és a közösség társadalmi befogadását hivatott elősegíteni.

Az elmúlt év programjai szerényebbek, de kiemelkedő jelentőségűek voltak.

2010. május 29-én 20. alkalommal szervezték meg Győrben az egészségkárosultak regionális, kulturális „Pünkösdfesztiválját” 150 szereplő és alkotó részvételével. 120-170 fő kísérelte figyelemmel a műsorszámokat, ill. tekintette meg a kiállított tárgyakat. A fesztiválra meghívták Győr és a megye intézményeiben élő mozgás-és érzékszervi sérülteket és a Nyugat-Dunántúli régióban működő, hasonló civil szervezetek tagjait is. Az ART Klub tagjai részt vettek a szomszédos megyékben hasonló rendezvényeken, pld. Celldömölkön, Balatonfüzfőn és Tatabányán.

Kiemelt állami feladat: A gépkocsi szerzési és átalakítási támogatásokat elbíráló bizottság minden év júliusában tartja ülését a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalában. A bizottság egyik tagja, az egyesület elnöke. Az elmúlt évben 66 db gépkocsi szerzési és 5 db átalakítási utalványban részesültek az igénylők a megyében. A mosonmagyaróvári és soproni egyesület is elküldi javaslatait. Szociális gondja miatt 5 igénylő át sem vette az utalványt, és 16 mozgáskorlátozott pedig később visszaadta, mivel nem tudta megvásárolni a személygépkocsit.

A közhasználatú épületek akadálymentesítésére vonatkozó tervdokumentációkat 2000. óta folyamatosan véleményezi az egyesület az okleveles építészmérnök szakértőjük segítségével. A törvény végrehajtását határidőhöz kötötték (2010., illetve. 2013. december 31.).

Az egyesület nagy jelentőségűnek ítéli meg a Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének pénzbeli és természetbeni támogatásait. A 16 db díjmentes fürdőbérlet használata egyenként 140.000 Ft-ba kerül, azaz évente összesen 2.240.000 Ft értéket jelent. A több mint 200 m² alapterületű irodaépületük használatára havonta kedvezményes összegű, a piaci árnál jóval kevesebb bérleti díjat fizetnek, ugyanakkor 2010. évben 200 ezer Ft összegű pénzbeli támogatásban részesült egyesületük a civil alap keretében.

Több község polgármesteri hivatala nyújt pénzügyi támogatást (Abda, Szil, Töltéstava, Györság, Fertőszentmiklós, Öttevény, Kunsziget).

Az egyesület érdekkörében működő klubok, egyesületek számára, rendszeres programjaik megtartására az egyesületük székházában lehetőséget biztosítottak. A halmozottan sérült gyermekek és szüleik egyesülete, ill. a Sclerosis Multiplex betegek egyesülete előadókat hív meg a klub programjaira.

MEOSZ ALFA Rehabilitációs Nonprofit Kft. telephelye továbbra is eredményesen működik az egyesület székházában, a meglévő 15 fős létszámot további 2 fővel bővítették.

Minden év elején összeállítanak egy színes tájékoztatót, melyben az egyéb információk mellett beszámolnak az elmúlt évi közhasznú tevékenységükről, programjaikról, melyben közzé teszik terveiket, programjaikat.

Nagyon jó munkakapcsolatot alakítottak ki az elektronikus és írott sajtó munkatársaival. Fontos számukra a sajtó nyilvánosság, hiszen ez a mozgáskorlátozottak társadalmi integrációját nagymértékben elősegíti. Az egyesületük honlapja www.mkgymse.eu címen is elérhető. Ennek segítségével is igyekeznek minél több beszámolót, programot közölni az érdeklődőkkel.

Egyesületük költségvetése 5 alapvető forrásból tevődik össze: a tagdíj (melynek bevétele 20 %-kal csökkent), az SZJA 1 %-a, a MEOSZ központi költségvetés támogatása, pályázatok és adományok.

Az egyesületnek 2010-ben vállalkozási tevékenysége nem volt, sem az önkormányzat, sem az adóhivatal felé nincs köz-és adótartozása.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészség 2010 őszén ellenőrizte az egyesület működését. Alapszabályuk öt pontjában formai módosításokat és pótlásokat javasolt, melynek a 2010. novemberi küldött közgyűlésen eleget tettek.

A 2010-es év folyamán - a Kormány megszorító intézkedéseit követően - rendkívüli mértékben romlott a szociális biztonságuk, és ez a helyzet 2011-es évben is folytatódik, egyre többen fordulnak hozzájuk különböző problémákkal.

Szigorították a rehabilitációs foglalkoztatás és a rokkant nyugdíjazás feltételrendszerét, amit nagyon időszerűnek tartottak, főleg a védett szervezeti és akkreditációs foglalkoztatás érdekében. Ennek ellenére, sokakat visszaminősítenek, ill. elveszítik munkahelyüket, nyugdíj melletti foglalkoztatásuk lehetőségét is. Többségüknek hiányzik ez a „pluszjövedelem” a lakás- és létfenntartásukhoz. Fontosnak tartják az ellátó és foglalkoztató rendszerek átalakítását, és sérelmesnek, hogy nem történtek meg azok a felmérések, amelyek alapján a fogyatékosokkal élők foglalkoztatását kijelölt, ún. „tranzit foglalkoztatókban” biztosítanák. A súlyos mozgáskorlátozottak gépjármű vezetési alkalmasságuk elbírálásához már rendelkezésre áll Budapesten egy szimulátor készülék, ennek segítségével mindenre kiterjedően vizsgálják az illető vezetési képességeit.

2011. január 1-jétől változott a gépjármű teljesítményadóra vonatkozó rendelet, ami 13 ezer Ft összegig nyújt az állam mentességet, az a fölötti összeget fizetni kell, de vannak települések, melyek egyéni kérelem alapján csökkentik az összeget, vagy a nehéz szociális helyzetre való hivatkozással el is engedik.

2011. május 1-jétől a 12/2001.(I.31.) Korm. rendeletet módosította a 75/2011.(V.2.) Korm. rendelet, mely a súlyos mozgáskorlátozottak lakásának állami támogatásra vonatkozik. Ettől az időponttól kezdve már nem a mozgáskorlátozottak területi egyesületei végzik ezt a feladatot (amit 1986 áprilisától folyamatosan és kiválóan végeztek) hanem, az OTP Bank Zrt. feladatkörébe helyezte a Kormány. (Lásd: A Magyar Közlöny 2011. évi 47. száma, 2011. július 1-jével változtak a 102/2011.(VI. 27.) Korm. rendelet alapján a mozgáskorlátozottak gépjármű-szerzési támogatásának feltételei, illetve az új parkolási engedélyek kiadásának előírásai.) A maguk eszközeivel és a jogi lehetőségekkel igyekeznek mindazokat a feladatokat elvégezni, amiket az alapszabály tartalmaz.

V.2. Vakok és Gyengénlátók Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete

A Vakok és Gyengénlátók Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete 2004. évben az országban elsőként nyert bejegyzést a megyei bíróságnál, mint önálló jogi személyiséggel rendelkező egyesület. Egyesületük munkáját kiterjeszti a megye egész területére, kistérségi érdekvédelmi csoportjaik működnek Sopronban, Csornán, Mosonmagyaróváron és Győrben. A megyei egyesületük közgyűlése olyan tervet állított össze a munkát illetően, mely két fő pontra osztható, úgymint érdekvédelem és szolgáltatás. Valamennyi, a Masche táblázat szerint 67 %-ot meghaladó látáscsökkenést szenvedett 14 év feletti, Győr-Moson-Sopron megyei lakos tagja lehet az egyesületüknek. A közhasznúság jegyében, úgy az érdekvédelem, mint a szolgáltatás területén végzett munkáknál az állapotot és nem a tagsági viszonyt veszik alapul. A statisztikai adatok szerint megyénkben fogyatékosági támogatást legtöbben a súlyos látássérülés miatt kapnak. A fogyatékosági támogatást csak súlyos látássérült emberek

kaphatják, ők vakok, vagy alig látók. A gyengénlátók nem részesülnek ebben a pénzbeli juttatásban, de tagsági viszonyban állhatnak egyesületükkel, így ügyeik intézésében, mindennapi életük megkönnyítésében segítséget kérhetnek és kapnak, hiszen érdekvédelmi munkájuk során valamennyi, a megye területén élő látássérült érdekében kívánnak cselekedni a kistérségi érdekvédelmi csoportok bevonásával.

A munkába állítás terén 2006 őszén a Savaria Nett-Pack Kft. 18 fő bedolgozót vett fel és ezt a létszámot egy hónapon belül 30 főre bővítette, majd 2011. évben további 10 fő nyert felvételt. A mosonmagyaróvári NOLATO Kft.-nél látássérült és hallássérült emberek helyezkedtek el az elsődleges munkaerő piacon (24 fő).

A 2005-ös év folyamán az Arrabona Lions Club és az Első Győri Lions Club segítségével sikerült létrehozni a Látássérültek Rehabilitációs Központját, mely vidéken az első ilyen intézmény az országban. A komoly anyagi kiadásokkal járó intézmény Győr, Szigethy Attila út 109. szám alatt található. A bérlemény 12 szobából áll, mintegy 200 négyzetméter területen. Az épületrész felújítását, a berendezést, felszereléseket és a központ fenntartását pályázati úton valósítják meg. Jelen projekt 2011. december 31-ig tart. A rehabilitációs központ jelenleg több területen is segít a sorstársaknak. Így kézműves szakkörökön, (kerámia, szőnyegszövés) informatikai foglalkozáson, braille írás, olvasás tanulásában segítő foglalkozásokon vehetnek részt a látássérültek. Kipróbálhatják és a kölcsönzőjükből ki is kölcsönözhetik az önellátást megkönnyítő konyhai és egyéb eszközöket, segítséget kaphatnak az úgynevezett „vakos” praktikák elsajátításához. Használhatják tankonyhájukat, kondi termünköt. Pszichológus, mozgástréner és rehabilitációs tanárok, valamint szociális munkás és informatikusok dolgoznak a Rehabilitációs Központban.

Probléma a kerékpárutak kialakítása, bár tapasztalnak jó kezdeményezéseket: a burkolat eltérő minőségű kövel való kirakása, de sajnos ebből még nagyon kevés van Győrben és a környező városokban. Javasolják a létesítmények tervezése előtt a különböző érdekvédelmi szervezetekkel való előzetes egyeztetést a hibák megelőzésére.

Sikereik közé tartozik, hogy a Lions Klubok segítségével a városban gombamód szaporodtak a hangjelzéssel ellátott rendőrlámpák, melyekből többre lenne szükség, a megye többi településén, hiszen ezek nemcsak az egyesületük tagjainak biztonságos közlekedését könnyítik meg.

Sajnálatos tény, és kudarcként élik meg, hogy többszöri kérésükre sem oldódott meg a városi és helyközi autóbuszok hangosítása (pl.: melyik megálló következik). A soproni autóbuszok és hangosított megállók nagyon jó kezdeményezés és nem csak a látássérülteknek segítség. Egyesületük állandó anyagi gondokkal küzd, mivel a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége által leosztott támogatás 2003 óta nem emelkedett, sőt volt olyan év, amikor csökkent. Ez a csökkentett támogatás csak a megyei egyesület legszűkösebb működési költségét fedezi, azt is csak részben. Anyagi gondjaik enyhítésére több pályázatot is beadtak, ezeken több alkalommal kisebb összeget nyertek.

A Nemzeti Civil Alapprogram működési támogatását szinte minden évben elnyerik, de a megpályázott összeg töredékét utalják csak ki.

Létszám adatok:

Megye	MÁK adatai szerint fogyatékosági támogatást vagy vakok személyi járadékát kap		Vakok Megyei Egyesületének tagja		Munkaképes korú		Dolgozik	
	2009.	2011.	2009.	2011.	2009.	2011.	2009.	2011.
Győr-Moson-Sopron	1 122	-	598	531	260	246	56	64
Vas	1 024	-	298	-	114	-	61	-
Zala	1 063	-	472	-	152	-	46	-
Összesen	3 209	-	1 368	531	526	246	163	64

- = nincs adat

V.3. Értelmileg Sérültek és Segítőik Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete

Az Értelmileg Sérültek és Segítőik Győr- Moson- Sopron megyei Egyesülete immár 13. éve fogja össze a megyében élő értelmileg sérült embereket és családtagjaikat.

Egyesület célja; a Győr-Moson-Sopron megye területén élő értelmileg sérült emberek és családjaik társadalmi megkülönböztetésének csökkentése, érdekeik érvényesítése, valamint védelmük elősegítése. Elhivatottságuk, az emberi és állampolgári jogok védelmének képviselésében, a szociális biztonság növelésében, valamint a társadalmi integráció és rehabilitáció támogatásában rejlik.

Fő tevékenységük:

- Programszervezés:
  - Szezonális kirándulások
  - Önérvényesítő kirándulások
  - Nyári táborozás
  - Állatkert látogatás
  - Gyermeknap
  - Mikulás-disco
- Szolgáltatásaik:
  - Jogi tanácsadás
  - Szociális ügyek intézéséhez segítségnyújtás;
  - Szülő klub szervezése
  - Kapcsolattartás Győr-Moson-Sopron megye területén működő értelmileg sérültekkel foglalkozó intézményekkel, szervezetekkel
  - Tájékoztató füzet, naptár, egyéb kiadványok megjelentetése
  - Önérvényesítő foglalkozások lebonyolítása értelmileg sérült fiataloknak
  - Támogatott döntéshozatali tréningek tartása értelmileg sérült fiataloknak
  - Könnyen érthető módszer terjesztése

Munkájuk hatékonyságát bizonyítja; hogy irodájukat gyakran keresik fel szülők, hozzátartozók, nevelők, többek között a segélyek és járulékok formanyomtatványának beszerzése, kitöltése miatt. Dolgozóik figyelemmel kísérik a fogyatékos személyekkel kapcsolatos törvényeket, jogszabályokat, rendeleteket; hogy a személyes látogatások során ezekről pontos tájékoztatást nyújtsanak.

2010 júniusában egyesületi titkárváltás történt. A tagnyilvántartás folyamatos bővülése okozta papírmunka gyarapodása, a megsokasodott szakmai munka az irodai létszám bővítését követelte meg 2010 szeptemberében. A 2010-es évet sikerként könyvelik el a rendezvényeik

növekvő látogatottságát, a sikeres érdekvédelmet, az információnyújtást illetően. Az évente lebonyolításra kerülő programok, kirándulások mellett 2010-ben ismét megszervezték a nyári tábort. A szervezetükhöz kapcsolódó intézményeik listája a kapuvári Nyitott Kapu-Vár: Térségi Szociális Szolgáltató Központ, Fogyatékos Napközi Otthonnal bővült.

2010 októberében *Támogatott Döntéshozatal modellkísérletet* indítottak útjára, melyet a Koroncó- Zöldmajor területén működő Értelmi Fogyatékosok Rehabilitációs Intézményében, hat fő részvételével végeznek.

Az *Önérvényesítés „Együtt-Közösen”* elnevezésű programban immáron öt intézmény vesz részt, így a győri Fogyatékosokkal Élők Átmeneti Napközi Otthona, a csornai Fogyatékosok Napközi Otthona, a nyúli Márton Lakóotthon, a győri MMSZ Gondviselés Háza Fogyatékosok Napközi Otthona, és a kapuvári Nyitott Kapu-Vár: Térségi Szociális Szolgáltató Központ, Fogyatékos Napközi Otthon.

Taglétszám alakulása:

Év	Létszám (fő)
2006	800
2007	970
2008	1058
2009	1088
2010	1235
2011.08.31-ig	1352

Érdekvédelmi tevékenység alakulása (jogi tanácsadás, szociális ügyek intézéshez való segítségnyújtás, üdülési csekk igénylése, kedvezményes gépkocsi szállítás):

Év	Esetszám (db)
2010	15
2011.08.31-ig	24

Önérvényesítés „Együtt-Közösen” foglalkozások számának alakulása:

Ellátást nyújtó intézmények	2010	2011.08.31-ig
MMSZ Gondviselés Háza Fogyatékosok Napközi Otthona (Győr)	4	8
Fogyatékosokkal Élők Átmeneti és Napközi Otthona (ÉNO-Győr)	21	6
Fogyatékosok Napközi Otthona (ÉNO-Csorna)	19	8
Márton Lakóotthon (Nyúl)	3	6
Nyitott Kapu-Vár: Térségi Szociális Szolgáltató Központ, Fogyatékos Napközi Otthon (Kapuvár)	3	10

Támogatott Döntéshozatal modellkísérleti foglalkozások számának alakulása:

Év	Foglalkozások száma (db)
2010. októbertől	3
2011. augusztus 31-ig	15

V.4. Siketek és Nagyothallók Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete

Az ország lakosságának kb. 10%-a (1 millió fő) él valamilyen mértékű halláskárosodással. Ebből súlyosan nagyothalló, illetve siket kb. 3-4%.

A hallássérültek nem alkotnak egységes, homogén csoportot.

A nagyothallás a korszerű hallókészülékeknek köszönhetően ma már jól korrigálható.

Kommunikációs nehézségeik mindennaposak, nagy részük nehezen vagy egyáltalán nem képes a társadalomba való beépülésre, integrálódásra, hiszen sérülésük éppen a másik emberrel kialakítandó kapcsolattól fosztja meg őket. A siket emberek a jelnyelvet kommunikációjuk fő eszközének tekintik. A jelnyelvet ugyanúgy használják, mint a halló emberek a beszélt nyelvet. Tehát a jelnyelv a legtöbb siket ember elsődleges nyelve.

Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ)

A felnőtt siketek hazánkban 1802-ben, a Cházár András kezdeményezésére megindult iskolai oktatás után kezdték el megszervezni társasági életüket. Az egységes, országos szervezet kialakításának gondolatát elsőnek Oros Kálmán siket betűszedő vetette fel. Kezdeményezésére indult meg 1892-ben a Siketnémák köre, majd ugyanabban az évben kiadták az első újságot, a Siketnémák Közlönyét. 1902-ben kidolgozták az egységes szervezet alapszabályát, amelyet a belügyminiszter 1907-ben hagyott jóvá.

A szervezet 1950-ben alakult újjá "Siketnémák Szövetsége" néven. 1952-ben alapszabályban rögzítették a nagyothallók érdekvédelmének ellátását is, amelyet a szövetség új elnevezése is tükrözött: "Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége". A Szövetség a magyar siketek és nagyothallók hivatalos érdekképviselői szerve, melynek lehetnek rendes és tiszteletbeli tagjai, valamint jogi személyiséggel rendelkező megyei vagy városi rendes tagegyesületei.

Kiemelkedően közhasznú szervezetük 100 éve tömöríti közösségbe a kommunikációs gáttal élő embereket és látja el a két csoport érdekeinek védelmét és képviselését.

Munkájukat az esélyegyenlőség elve határozza meg.

Álmuk egy olyan világ, ahol a siketek jelnyelve a nemzeti kultúra része, a nagyothallók hallás rehabilitációja pedig az az út, amely az aktív társadalmi részvétel irányába vezet.

SINOSZ küldetése

A Magyarországon élő siketek és nagyothallók társadalmi elfogadásának ösztönzése, életminőségük javulása érdekében szükséges döntések szorgalmazása, az önálló életvitelhez szükséges feltételek megteremtésének támogatása, a vizuális kultúrára épülő siket közösség összetartozásának erősítése, a jelnyelvben rejlő kulturális értékek megőrzése és annak közvetítése a külvilág felé.

A SINOSZ megyei/helyi szervezetei

- segítséget nyújtanak a tagjaik számára a munkavégzéshez, a tanulásához,
- lehetőséget biztosítanak a kulturális- és sportéletben való részvételhez (szabadidős programok pl. kirándulás, teke-verseny, bál, nyugdíjas találkozó, múzeumlátogatás stb.),
- támogatják tagjaikat a nem hivatásos gépjárművezetői jogosítvány megszerzésében,
- az igénylőknek szorgalmazzák, a gyakorlatban segítik a gyógyászati és egyéb technikai segédeszközök beszerzését,
- hivatalos szervek, illetve egyéni felkérésre is jelnyelvi tolmácsot biztosítanak,
- szerveznek alapfokú és középfokú jelnyelvi tanfolyamokat

A SINOSZ az ENSZ fogyatékos személyek jogairól szóló egyezmény mögé széles társadalmi összefogást kíván mozgósítani, hogy a társadalom valamennyi résztvevőjével közösen gondolkodva, támogatva, összefogva megvalósítsa a siket és nagyothalló emberek teljes

társadalmi elfogadását, életminőségük javulását és az önálló életvitelhez szükséges feltételek megteremtését.

Jelnyelv

- A siket emberek nyelvi és kulturális kisebbségként tekintik magukat az egész világon.
- A jelnyelvet ugyanúgy használják, mint a halló emberek a beszélt nyelvet. A jelnyelv a legtöbb siket ember elsődleges nyelve, siket-szülők esetében az anyanyelvet.
- A jelnyelv a siket közösségben, a siket emberek közötti kölcsönhatás által született és fejlődött ki. A nyelvészeti tanulmányok szerint a jelnyelv megfelel a nyelvre vonatkozó összes követelménynek. A magyar jelnyelv épp olyan értékes nyelv, mint a magyar, szlovák, cigány, vagy bármelyik más beszélt nyelv a világon.

A hallássérülteket érintő nehézségek, problémák:

- Nincs presztízse a hallássérültek foglalkoztatásának
- A hallássérültek többségének informatikai, nyelvismeretei hiányosak
- Önismeret, önbizalom, a szakmai és szociális kompetenciák fejlesztése nélkül a foglalkoztatás jelentősen nem bővíthető
- Kommunikációs segédeszközök beszerzése a támogatások változása miatt sok esetben megoldhatatlan nehézségbe ütközik. Napjainkban ez nem hogy javítaná, hanem egyértelműen rontja az elhelyezkedés esélyeit.

A siket és a nagyothalló emberek foglalkoztatását segítően elő a jövőben:

- az érdekvédelem erősítése szakemberek alkalmazásával,
- a tudatformálás mind a hallássérültek, mind a munkáltatók körében,
- pozitív példák bemutatása a médiákban,
- a munkáltatói támogatások megtartása, illetve fejlesztése,
- a kommunikációs akadálymentesítés betartatása,
- a hallássérültek informatikai ismereteinek a fejlesztése,
- minden fogyatékossgal élő ember „előzetes foglalkozás-egészségügyi orvosi vizsgálata”,
- az Állam, az önkormányzatok, mint foglalkoztatók „példamutatása” a fogyatékossgal élők foglalkoztatása terén,
- a távmunka végzés elterjedésének elősegítése további speciális és célzott eszközökkel,
- a civil szervezetek bevonása a fogyatékkal élőket érintő döntések előkészítésébe és azok végrehajtásába.

Az országos és a helyi szervezetek klubokat működtetnek.

Állandó szolgáltatásaik: tagfelvételek, tagdíj befizetések
szociális ügyek,
rehabilitációs célú ügyek,
oktatás, képzés megszervezése,
kulturális programok biztosítása,
internet-használat

Taglétszám alakulása: 2005. 319 fő
2006. 334 fő
2007. 382 fő
2008. 386 fő
2009. 396 fő
2011. 399 fő

Megyénkben a SINOSZ munkáját sokszínűség és rendszeresség jellemzi. Helyi szervezeteket működtetnek Győrött, Sopronban, és Mosonmagyaróváron. Taglétszámuk a megyében – 2011 júniusában – 399 fő. Ebből a fiatal korosztályi tagok aránya 15 %, a nyugdíjas korosztályi tagok aránya 8 %.

SINOSZ szervezet	2008. június 30.			2009. június 30.			2011. június 30.		
	Siket (fő)	Nagyot-halló (fő)	Összesen (fő)	Siket (fő)	Nagyot-halló (fő)	Összesen (fő)	Siket (fő)	Nagyot-halló (fő)	Összesen (fő)
Győr	67	133	200	78	135	213	68	161	229
Sopron	87	56	143	74	63	137	61	71	132
Mosonmagyaróvár	7	36	43	7	39	46	7	31	38
Megyei szervezet	161	225	386	159	237	396	136	263	399

Az esélyegyenlőségről beszélni divat manapság, megteremtése hazánkban elsősorban gazdasági kérdés. A nagyothallók ugyanúgy, mint halló embertársaik, tanulnak, dolgoznak, művelődnek, adót fizetnek, élnek mindennapi életüket, ha egy kis segítséget, törődést kapnak. Úgy tűnik, hogy a hallássérültek az egyre zajosabbá váló környezetükben, ma még egyre csöndesebb, sivárabb világba kényszerülnek. Érdeklükben egy harcos érdekvédelem indult el, aminek előbb-utóbb érzékelhető eredményei lesznek.

V.5. Magyar Máltai Szeretetszolgálat

Adományozás

A régió három megyében, 22 településen folytat szervezett csoportjain keresztül, önkéntes tevékenység kereteiben, - elsősorban a lakosság, közvetve szociális, egészségügyi, oktatási intézmények ellátottjainak részére - segítő munkát.

Az elmúlt évekhez viszonyítva megállapítható, hogy a rászorulóknak száma nőtt, egyre többen fordulnak hozzájuk napi megélhetési problémákkal. Az alábbiak szemléltetik a kiosztott adományok megoszlását az adomány fajtája, értéke és az igénylések száma szerint.

Az előző évben élelmiszerral 6 587 főt támogattak, ezzel szemben ez a szám tárgyévben 1/3-ával nőtt. Ruhaneműnél ez az arány ugyanilyen mértékben nőtt. Növekedett a bútor és a gyógyászati segédeszközök iránti igény is, amely a lakosság elszegényedése mellett az egészségi állapot romlását is jelzi.

Tárgyévben a tárgyi adományok értéke 74 822 eFt volt, melynek több, mint felét a ruhaadományok alkotják. Az előző évben, leszámítva az E-ON-os élelmiszerosztást, ez a szám 69 582 eFt volt. Összevetve a fenti adatokkal megállapítható, hogy bár nőtt a támogatások értéke, de nem egyenes arányban a támogatottak számával, tehát egy főre kevesebb értékű adomány számolható.

Segítő tevékenységek

A segítő tevékenységekre is jellemző a számszerű növekedés, melyből szintén lehet következtetni az elszegényedés mellett a magányosodás, reményvesztettség jelenlétére, melynek enyhítése, jelmondatuk, szellemiségük tükrében számokkal nem mérhető hiányt pótol.

Az adományozás mellett nagyon fontos a látogatási tevékenységgel elérték száma, amely az előző évihez képest 73%-kal növekedett. Jelenlétük fontos, melynek értéke nem mérhető forintban.

A segítő tevékenységben résztvevő 427 önkéntes képzettségének, korának, egyéni empátiájának megfelelő tevékenységeket folytat. A két kiemelkedő tevékenységnél elsősorban nyugdíjas önkénteseik és az ifjúsági csoport tagjai tevékenykednek. A foglalkozások, tanácsadás és vérnyomásméréseknél számottevő az aktív szakemberek száma – pedagógus, jogász, orvos –, akik szakmai tudásukkal járulnak hozzá tevékenységeik minőségi mutatóihoz.

A hagyományos „máltai” segítő tevékenységek során önkénteseik 68 750 órában nyújtottak saját idejükből segítséget, mindenki a neki megfelelő tevékenységi formában, illetve aktivitásának megfelelően. Ez a segítségi forma kétszeresen is mérhető lenne, segít a segítettnek és lelki feltöltődést jelent a segítőnek. Harmadsorban elősegíti a szűk és tágabb értelemben vett társadalom „jólétének” fejlődését is egyben.

Majd minden településen szembesülnek a hitelek miatt elszegényedő, napi megélhetési, vagy akár megélhetés nélküli problémákkal küzdő családok problémáival. A régióban Keszthely, Győr és Zalaegerszeg csatlakozott az országos „HitelS” programhoz, önkénteseik részt vettek az OK által szervezett képzéseken. Ezt követően számos család gondjain próbálták enyhíteni.

A csoportok a saját településük egyéb szükségleteit figyelembe véve, összehangolva a helyi önkormányzatokkal, egyházközségekkel, különböző egyéb színes programokkal, egyedi, egyszeri vagy éppen rendszeres tevékenységekkel járulnak hozzá a közösségek mindennapjainak megsegítéséhez, azok erősítéséhez.

Intézmények támogatása

Intézmény megnevezése	Adomány értéke/eFt				Összesen
	Ruha	Bútor	Élelmiszer	Egyéb	
Egészségügyi	600	16 000	670	80	17 350
Szociális	878	3 600	3 486	930	8 894
Oktatási	60		270	160	490
Egyéb	5 471		740	76	6 287
Összesen	7 009	19 600	5 166	1 246	33 021

Egészségügyi munka

Ez a tevékenység szintén a csoportok vezetőinek, tagjainak az összetételétől függ. A vérnyomásmérésen kívül, amelyhez elegendő alap egészségügyi végzettséggel rendelkező önkéntes, több csoportnál folytatnak kiterjedtebb tevékenységet. Az elsősegélynyújtás oktatás és annak folytatása területén kiemelkedő Szombathely, Sopron – az ifjúsági csoport nemzetközi versenyen vesz részt évek óta –, Celldömölk, Fertőszentmiklós, Körmend, Mosonmagyaróvár, és Vép csoportjainak tevékenysége. Ezek a tevékenységek a következők:

- rendezvények egészségügyi biztosítása
- szűrővizsgálatok
- felvilágosító előadások
- prevenció tevékenységek
- elsősegélynyújtás oktatása

Ifjúsági munka

Ifjúsági csoport szervezeten Sopronban, Szombathelyen és Győrben működik. A többi csoportnál a fiatalok bekapcsolódnak a helyi tevékenységekbe, elsősorban az országos szinten működő – pl. „Adni Öröm” – akciókba. Ebben az évben több csoport részéről sikerült új

ifjúsági önkénteseket mozgósítani, elsősorban a természeti katasztrófák által jelentkező tevékenységekhez.

Ezekből a sajnálatos eseményekből megtanulhatták, hogy miként is kell a fiatalokat megszólítani és megtartani a segítő tevékenységben. Kiemelkedő tevékenységek:

- Fogyatékosok segítése – Sopron, Győr, Szombathely
- Önkéntes segítség szociális intézményekben – Győr, Nagykanizsa
- Csellengő program – Szombathely
- Kortárs-segítés – Győr „Pláza Program”
- Laikus önkéntes program – Győr SZE, Nagykanizsa

Oktatási munka

Oktatási tevékenység elsősorban a korrepetálásokban nyilvánul meg, melyeket az alábbi csoportok végeznek: Szombathely, Keszthely, Vasvár, Győr, Vép.

Hittan oktatás Sopronban és Nagykanizsán valósul meg a máltai csoport részéről.

Határon túli munka

Ebben az évben kevesebb volt a határon túli tevékenység, tekintettel arra, hogy hazánkat is sok súlyos gond és katasztrófa érte. Ennek ellenére, egy-két csoportjuk híven előző több éves hagyományához, nem hanyagolta el határon túli gondviseltjeit. Zalaegerszeg, Szombathely, Mosonmagyaróvár csoportjai ápolták kapcsolataikat, adományok küldésével, jótékonyági rendezvényekkel, csoportok fogadásával, vendéglátásával.

Rendkívüli eseményekkel (katasztrófa, árvíz, belvíz, vihar) kapcsolatos munka

Bőnyi árvíz

A Győr melletti településeken – Bőny, Mezőörs, Bőnyréta – és a Bakonyalján először 2010. május első napjaiban jelentkező árvíz miatt nyújtottak segítséget, elsősorban természetbeni adomány formájában: gumicsizmák, esőköpenyek, védőkesztyűk, fertőtlenítőszer.

Az árvízi munkálatokban 70 fő, összesen 5 040 önkéntes órában tevékenykedett. Számos magán és közületi adomány segítette mindennapi munkájukat. Tevékenységüket a helyi védelmi bizottsággal összhangban, napi többszöri egyeztetés mellett végezték.

Adományok:

- Természetbeni: 3 200 000.-Ft értékben
- Kézpénz: 1 100 000.-Ft.

Vörös iszap katasztrófa

Ez a sokak számára gyászt, hosszú évekre az újrakezdés keserűségét hozó katasztrófa a „máltai” közösséget is megerősítette hitében és küldetésének fontosságában egyaránt.

Adományok:

- Természetbeni: 2 426 000,- Ft
- Pénzbeli: 2 490 000,- Ft

Munkatársaik, önkénteseik, 87 fő, az első 3 hétben 7362 önkéntes órában végeztek segítő munkát.

Lelki tevékenység

A régió máltai tagjai, önkéntesei, munkatársai számára nagyon fontos, hogy mindennapi segítő tevékenységük során a megerősítés mellett kapjanak lelki feltöltődést, hitükben elmélyülve tudják a mindennapok kihívásaira a megfelelő választ, cselekedetet adni. Ennek szellemében, köszönve a „máltai” küldetésre elhivatott lelki vezetőknek, a lelki tevékenység a régió egyik meghatározó tevékenysége.

Fontos, hogy a helyi események mellett meghatározó a regionális szinten szervezett lelki napok, lelki gyakorlatok évek óta ismétlődő, immár tradicionális, hagyományos sorozata: Celldömölkön, Sopronban, Keszthelyen és Nagykanizsán. Ezek az események a lelki feltöltődés mellett a közösséget is erősítik.

Az intézmények tevékenységének bemutatása

Nappali intézmények

Gondviselés Háza Fogyatékosok Napközi Otthona, Győr

- Engedélyezett férőhelyek száma: 35
- Ellátottak száma: 34 fő

Idősek Napközi Otthona Mosonmagyaróvár

- Engedélyezett férőhelyek száma: 30
- Ellátottak száma: 30 fő
- Az intézmény 2010. szeptember 30-án megszűnt, az ellátottakat a város által működtetett intézményekben helyezték el.

Gondviselés Háza Fogyatékosok Napközi Otthona Keszthely

- Engedélyezett férőhelyek száma: 35
- Ellátottak száma: 35 fő

Gondviselés Háza Családi Napközi Nagykanizsa

- Engedélyezett férőhelyek száma: 7 + 5 időszakos gyermekfelügyelet
- Ellátottak száma: 12 fő, de napi 7 főt nem haladta meg

Huncutka Családi Napközi Nagykanizsa

- Engedélyezett férőhelyek száma: 7 + 5 időszakos gyermekfelügyelet
- Ellátottak száma: 12 fő, de napi 7 főt nem haladta meg

Közösségi ellátások

Szenvedélybetegek közösségi ellátása Nagykanizsa

- Ellátásban részesülők száma: 94 fő
- Ellátási órák száma: 3120

SzínStér Szenvedélybetegek Alacsonyküszöbű ellátása Győr (Pláza program)

- Ellátásban részesülők száma: 190 fő
- A szolgáltatás anonim

Támogató szolgálatok

A régióban 8 támogató szolgálat működik, Zala megyében Nagykanizsán és Zalaegerszegen, Győr-Moson-Sopron megyében Kapuvár, Csorna, Győr, Mosonmagyaróvár, Bakonyszentlászló és Tét településeken.

Idősek tartós bentlakásos elhelyezése, szakellátások

- Fertőd: MMSZ Gondviselés Háza, Mentés Mihály Idősek Otthona – 38 fő

Intézményekben, szolgálatok által ellátottak száma

A régióban összesen 1066 fő részére nyújtottak intézményi ellátást, szociális, gyermekjóléti szolgáltatást. A szakmai létszám 72 fő főállású munkatárs. Rajtuk kívül több megbízásos, illetve önkéntes szakember segíti mindennapi munkájukat.

Támogató szolgáltatással ellátottak fogyatékoság szerint

A 8 támogató szolgálat 385 fogyatékkal élő részére nyújt szolgáltatást, közülük is kiemelkedő a mozgás és értelmi sérültek száma. A szállítószolgálatot nagy számban ők veszik igénybe. Az összes, 57 684 teljesített feladategységből szállításra 30 006 egység jut, amely 150 030 kilométert jelent. Az igénybevételhez igazodva, az értelmi sérültek szállításának

feladategysége 39%. Ezt követi 21%-kal a mozgássérültek szállítása. Elenyésző a hallássérültek szállítási feladategysége.

A személyi segítséssel teljesített 27 678 feladategység közül kiemelkedő, 42%-os a mozgássérültek segítségi feladatai. A 158 mozgássérült közül 100 fő mindkét ellátást igénybe veszi.

Pályázati, modellkísérleti programok

4M Program

A program célja megváltozott munkaképességű emberek nyílt munkaerőpiacra történő elhelyezése, kapcsolatteremtés, új ügyfelek bevonása a 4M programba, egyénre szabott fejlesztési tervek készítése:

A szolgáltatás indulása (2004) óta 1025 fő megváltozott munkaképességű személlyel kerültek kapcsolatba. Ezen személyek közül 814 fő a 4M célcsoportjának felelt meg, így velük készült szükségletfelmérés. Az ügyfélkörük 2010 év során 231 fővel bővült. Számukra képzettségüknek, készségeiknek megfelelően álláslehetőséget, álláshelyet tudtak feltárni, egyénre szabott fejlesztési tervet készítettek a betölthető álláshely megszerzése érdekében.

A tevékenység elemei:

- Szükségletfelmérés, együttműködő ügyfélkör kialakítása
- Egyénre szabott fejlesztési terv
- Tájékoztatás, tanácsadás
- Munkahelyfeltárás, közvetítés, kereslet-kínálat összehangolása
- Munkaközvetítés, elhelyezés
- Képzésbe irányítás, képzésbe kerülés
- Kísérés, utókövetés
- Munkáltatói kapcsolattartás:

Jelnyelvi Tolmácsszolgálatok

A megyei szinteken – Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Vas megyékben - működő jelnyelvi tolmácsszolgálatokban jelenleg 6 főállású jelnyelvi tolmácsot és 1 fő részmunkaidős diszpécser alkalmaznak, fő profiljuk a kommunikációs akadálymentesítés.

Tevékenységük során kormányhivataloknál, különféle szolgáltatóknál, igazságügyi szerveknél, egészségügyben, közép- és felsőoktatási intézményekben, egyházi és más rendezvényeken tolmácsolnak különböző nyelvi kompetenciával bíró hallássérült ügyfeleknek. Rendszeresen segítenek okmányok, levelek értelmezésében, fogalmazásában, önálló életvitel támogatásában. A megyében több máltai támogató szolgálattal szoros együttműködésben közös ügyfeleket is ellátnak. Munkatársaik mobilisak, hiszen napi tevékenységük során több esetben a megye egész területét bejárják. Munkájukban fontos szerepet játszik a bizalom, a diszkréció és az empátia.

A Jelnyelvi Tolmácsszolgálatok irodahelységeinek korszerűsítését, korábbi fejlesztési pályázatokból valósították meg.

Munkaerő-piaci szolgáltatás (DEFA 2010)

A szolgáltatások célja, jellemzői:

- Mentori szolgáltatásuk célja a munkanélküliséggel veszélyeztetett és a munkanélküli személyek munkaerő-piaci integrációjának elősegítése.
- Fő célcsoportjukat a regisztrált munkanélküliek képezik, de emellett fontosnak tartják a munkaügyi központ által nem nyilvántartott személyek felkarolását is.
- Fontosnak tartják a munkahelykeresés passzivitásának feloldását, az ügyfél meglévő, de jelenleg „szunnyadó” erőforrásainak mobilizálását.
- Segítik őket az aktuális állásajánlatok elérésében, szakmai önéletrajz elkészítésében. Felkészítik a személyes interjún való sikeres szereplésre.

- Tájékoztatást adnak a munkavállalással kapcsolatos feladatokról és köteleességekről.
- Egészségi és szociális állapottól függően tájékoztatják az ügyfelet az igénybe vehető támogatásokról.

Szolgáltatási formák:

- Munkaerő-piaci és foglalkozási információk nyújtása (5 fő)
- Munka-, pálya-, álláskeresési-, pszichológiai-, rehabilitációs-, térségi foglalkoztatási tanácsadás szolgáltatás nyújtása (10 fő)

A szolgáltatások helyszínei:

- Győri Kirendeltség, 9024 Győr Bartók Béla u. 2.
- Mosonmagyaróvári Kirendeltség, 9200 Mosonmagyaróvár, Lucsony u. 4.
- Csornai Kirendeltség, 9300 Csorna, Soproni u. 95.
- Kapuvári Kirendeltség, 9330 Kapuvár, Szent István u. 2.
- Soproni Kirendeltség, 9400 Sopron, Virágoskert u. 3.
- MMSZ Egyesület 9021 Győr, Amadé L. u. 1.

A szolgáltatással érintett ügyfelek száma:

- 8 668 fő álláskeresés, információ-nyújtás, álláskeresési tanácsadás
- 288 fő pszichológiai tanácsadás

Munkaerő-piaci – mentori - szolgáltatás (TÁMOP 1.1.2.)

A mentori szolgáltatás nagyon széleskörű szolgáltatási palettával kíván segíteni, elsősorban egyénre szabottan a munkanélkülivé vált ügyfeleknek. Szolgáltatásaik között szerepel motivációs és álláskeresési tréningek, valamint álláskeresési tanácsadások szervezése és lebonyolítása. A megnevezett szolgáltatásokra azért van nagy szükség, mert az ügyfelek nagy részének szükséges az egyéni (lelki, gyakorlati) mentorálás és tanácsadás a nehéz családi és anyagi háttér miatt. Tapasztalataik szerint nagy segítséget jelent a program által biztosított bértámogatás, azonban ezen túlmenően támogatás nélkül is szép számmal helyezkednek el ügyfeleik. Mentoraik részt vesznek a 180 napi nyomon követésben is. Itt nehézséget okoz, hogy a kikerülők nehezen érhetőek el az utólagos kérdőív kitöltése céljából.

Mindezek fényében eredményesnek ítéltető a TÁMOP 1.1.2. program keretében megvalósult mentori tevékenység, mely az MMSZ Egyesület számára tevékenységi körének bővülését is jelentette, így amennyiben lehetőség nyílik rá, szeretnének a jövőben is részt venni hasonló programok megvalósításában.

A szolgáltatásokat igénybevevők és az elhelyezkedettek száma a program ideje alatt

	Győr	Sopron	Mosonmagyaróvár	Kapuvár	Csorna	Összesen
Elhelyezettek száma	134	28	46	24	28	260
Igénybevevők száma	625	737	383	167	140	2052

5. *Források*

Év	Állami normatíva	Állami nem normatív támogatás	Önkormányzati támogatás	Munkaügyi központ Támogatása	Pályázatok	Adományok
2006	92 275	0	16 531	10 692	82 748	10 486
2007	107 029	0	24 404	12 381	114 688	8 062
2008	134 960	0	24 068	5 310	82 939	6 178
2009	46 051	108 824	24 068	5 494	138 678	14 292
2010	46 818	107 474	35 920	14 076	158 846	17 865
2011	49 709	130 370	18 470	12 490	114 045	3 338

VI.

Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat szociális szolgáltatási feladatai

A szakosított szociális szolgáltatások területi összehangolása

Az önkormányzat a szakosított szociális szolgáltatások területi összehangolásával kapcsolatos feladatának elsősorban a megyei szociális szolgáltatástervezési koncepció elkészítésével, véleményeztetésével és közzétételével tesz eleget.

A szolgáltatások összehangolását szolgálja a települési, illetve társulási koncepciók szakbizottság általi véleményeztetése.

A megyei szociálpolitikai kerekasztal évente figyelemmel kíséri a szociális szolgáltatástervezési koncepcióban meghatározott feladatok végrehajtását és megtárgyalja a megyei koncepció felülvizsgálati anyagát, melyről véleményt alkot, javaslatai beépülnek a koncepcióba.

VI.1. A megyei önkormányzat fenntartásában álló szociális intézmények feladatellátásának jellemzése

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) meghatározza a megyei önkormányzat szociális szakosított szolgáltatásokkal kapcsolatos feladatát. A továbbiakban is fennálló kötelezettsége a *hiányzó ellátási formák biztosítása*. Ennek megfelelően a megyei önkormányzatnak gondoskodni kell – azoknak a szakosított ellátásoknak a megszervezéséről, amelyek biztosítására e törvény alapján a települési önkormányzat nem köteles. A megyei önkormányzatnak az Szt. alapján, mint kötelező feladatellátás megszervezésének kezdeményezéséről kell gondoskodni az alábbi szociális szolgáltatások esetében:

a) Ápolást, gondozást nyújtó intézmények:

- Idősek otthona
- Fogyatékos személyek otthona
- Pszichiátriai betegek otthona
- Szenvedélybetegek otthona
- Hajléktalanok otthona

b) Rehabilitációs intézmények:

- Pszichiátriai betegek rehabilitációs intézménye
- Szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye
- Fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye
- Hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye

c) Lakóotthonok:

- Pszichiátriai betegek lakóotthona (rehabilitációs célú)
- Szenvedélybetegek lakóotthona (rehabilitációs célú)
- Fogyatékos személyek lakóotthona (ápoló-gondozó célú és rehabilitációs célú lakóotthon)

d) Egyéb speciális szociális intézmény

A hiányzó ellátási formák működési feltételeiről, így

- a *személyi feltételek*,
- a *szakképzettségi feltételek* és
- a *tárgyi feltételek* biztosításáról legkésőbb 2012. december 31-éig kell gondoskodni.

A megyei önkormányzat jelenleg is a szenvedélybetegek otthona, a hajléktalanok otthona, a pszichiátriai betegek rehabilitációs intézménye, a szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye, a hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye, a pszichiátriai betegek lakóotthona, a szenvedélybetegek lakóotthona és egyéb speciális szociális intézmény kivételével nyújt tartós bentlakásos elhelyezést az ellátotti csoportok számára, a törvényben meghatározott elhelyezési formában.

A megyei önkormányzat fenntartásában álló intézmények köre az előző, 2009. évi felülvizsgálat óta változott, kapacitásukban viszont nem történt változás.

A hat megyei fenntartású intézmény helyett 2011. szeptember 1-jétől négy intézmény látja el a feladatokat.

Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának Közgyűlése a különböző jogszabályokban előírt megyei önkormányzati feladatellátás hatékonyságának növelése, költségtakarékos ellátása, a meglévő tárgyi, személyi és anyagi feltételek racionálisabb kihasználása és az alaptevékenységek összehangolása érdekében a Dr. Piróth Endre Mentálhigiénés Otthon és az Értelmi Fogyatékosok Rehabilitációs Intézménye, valamint a Felnőttkorú Fogyatékosok Otthona és az Idősek Otthona szociális intézményekben az önálló intézményként való további működtetést – a 130/2011.(VI.24.) KH, és a 137/2011.(VI.24.) KH-val – megszüntette, illetve a két-két intézmény feladatellátását összevont formában és egy-egy szervezetben valósítja meg.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat 1007 tartós bentlakásos férőhelyet tart fenn szinte 100 %-os kihasználtsággal. A várakozók száma emelkedő tendenciát mutat, a 2009. évi 94 fő várakozóval szemben 2011 novemberében a megyei fenntartású intézmények 144 fő várakozót tartanak nyilván.

A megyei tartós bentlakásos szociális intézményi férőhelyek 28,5%-át a megyei önkormányzat tartja fenn. Az állami fenntartású intézményi férőhelyek aránya 64,3 %, az alapítványi fenntartású intézményeké 19,1 %, az egyházi fenntartású intézmények aránya 14,1 % és az egyéb, magán fenntartású szociális intézmények aránya 2,5 %.

A megyében működő idősotthoni férőhelyek aránya 65,8 %, a fogyatékos személyek számára fenntartott férőhelyeké 10 %, a pszichiátriai férőhelyek aránya 14 % és a hajléktalan személyek férőhelyeinek aránya 10,2 %.

A megyei fenntartású intézmények ellátotti csoportonkénti megoszlása 2011. évben változatlanul az alábbiak szerint alakul:

A fenntartott 1007 férőhelyből:

- idősok otthonainak férőhely aránya 33 %,
- pszichiátriai betegek részére fenntartott férőhely 35 %,
- értelmi fogyatékosággal élők férőhely aránya 32%.

A négy megyei önkormányzat által fenntartott szociális intézmény - és a saját működési engedéllyel rendelkező telephelyek (Koroncó-Zöldmajor, Jobaháza, Csáfordjánosfa) - működési engedélyeinek jellemzőit az alábbi táblázat foglalja össze:

Intézmény neve	Szolgáltatás típusa, helyszíne	Férőhelyek száma	Működési engedély érvényessége	Működési engedélyben megfogalmazott teljesítendő feltételek
Dr. Piróth Endre Szociális Központ Székhelye: Táplánypuszta	Pszichiátriai betegek ápoló-gondozó otthona	350	2012.dec.31.	Szakmai létszám biztosítása, 6 m ² /fő lakóterület, 4-nél több személy elhelyezése csak indokolt esetben
Dr. Piróth Endre Szociális Központ Telephelye: Koroncó-Zöldmajor	Értelmi fogyatékosok rehabilitációs intézménye	50	2012.dec.31.	4 fő/lakószoba, 6 m ² /fő lakóterület, akadálymentesítés
„Gondoskodás” Rábaközi Szociális Központ Székhelye: Pásztori	Fogyatékosok ápoló-gondozó otthona	102	2012.dec.31.	Szakmai létszám biztosítása
„Gondoskodás” Rábaközi Szociális Központ Telephelye: Jobaháza	Idősek ápoló-gondozó otthona	85	2012.dec.31.	Szakmai létszám biztosítása,
Időskorúak Otthona, Nagylózs Székhelye: Nagylózs	Idősek ápoló-gondozó otthona	200	2012.dec.31.	Szakmai létszám biztosítása, 6 m ² /fő lakóterület, 4 fő/lakószoba akadálymentesítés
Időskorúak Otthona, Nagylózs Telephelye: Csáfordjánosfa	Idősek ápoló-gondozó otthona	50	2012.dec.31.	Szakmai létszám biztosítása, 6 m ² /fő lakóterület, akadálymentesítés
Fogyatékos Gyermek Otthona Székhelye: Sopron	Fogyatékosok ápoló-gondozó otthona Fogyatékosok ápoló-gondozó célú lakóotthona	162 8	határozatlan idejű	-

A Dr. Piróth Endre Szociális Központ táplánypusztai székhelyén a szociális foglalkoztatást változatlanul egy külső foglalkoztató (FŐKEFE Nonprofit Kft.) látja el. Az intézményben 25 fő pszichiátriai beteg fejlesztő-felkészítő szociális foglalkoztatása történik egy 8 órás segítő alkalmazásával.

A Dr. Piróth Endre Szociális Központ telephelyén, Koroncó-zöldmajorban a szociális foglalkoztatást továbbra is – az időközben telephellyé váló értelmi fogyatékosok rehabilitációs intézménye végzi, ahol 30 fő értelmi fogyatékos ellátott munka-rehabilitációs és 19 fő ellátott fejlesztő-felkészítő foglalkoztatása történik. A foglalkoztatást 2 segítő és 1 koordinátor személy látja el teljes munkaidőben. A szociális foglalkoztatás finanszírozására létrejött 3éves támogatási szerződés 2012. december 31-ig érvényes.

A 2009. évi koncepció 3. sz. mellékletének fejlesztési tervében meghatározott feladatok közül néhány megvalósult. A kitűzött feladatok többségének végrehajtására anyagi fedezet hiánya miatt nem került sor, a másik ok a pályázati lehetőségek beszűkülése. Különösen a megyei önkormányzati intézményeket érintő szakellátási pályázati lehetőségek csökkentek.

A közeljövőben a megyei fenntartású intézmények – jogszabályi rendelkezések értelmében – a megyei önkormányzattól másik fenntartó szervezethez kerülnek át, így a feladatellátás is e szervezet kompetenciájába kerül. A megyei fenntartású szociális intézmények fenntartására és a szociális feladatellátásra vonatkozó szabályozást új jogszabályi rendelkezések rögzítik.

VI.2. A megyei önkormányzat fenntartásában működő szociális intézmények alapvető adatai

A megyei önkormányzat fenntartásában működő intézmények köre a 2003. évi alapkoncepció és a 2005., illetve 2007., majd a 2009. évi felülvizsgálathoz képest annyiban változott, hogy 2011. szeptember 1-jétől intézmények összevonása következtében hatról négyre csökkent a szociális intézmények száma.

1. Dr. Piróth Endre Szociális Központ

Székhelye: 9086 Táplánypuszta

Az intézmény 1957. szeptember 1-jén, a telephely 1982. január 1-jén kezdte meg működését. Alapfeladata: a számottevő pszichiátriai kezelést nem igénylő személyek ápolása, gondozása, teljes körű ellátása, valamint a telephelyen azon értelmi fogyatékos személyek ellátása, akiknek oktatása, képzése, rehabilitációs célú foglalkoztatása csak intézményi keretek között valósítható meg.

Pszichiátriai betegek ápoló-gondozó otthoni ellátása (9086 Táplánypuszta székhelyen)	350 férőhelyen
Értelmi fogyatékos személyek ápoló-gondozó otthoni ellátása, rehabilitációs foglalkoztatása (9113 Koroncó-Zöldmajor telephelyen)	50 férőhelyen

Férőhelyek kihasználtsága: 100 %

Férőhelyre várakozók száma: 48 fő, a telephelyen 4 fő

Szakmai létszám: 76 fő, a telephelyen 14 fő

Szakképzettségi arány: 97%, a telephelyen 93 %.

Működési engedélyek 2012. december 31-ig érvényesek.

A székhely intézmény korábbi intézményvezetőjének elhalálása miatt 2010. július 1-jétől az intézményt új intézményvezető irányítja. Az intézmény 2011. szeptember 1-jétől összeolvadt a korábbi Értelmi Fogyatékosok Rehabilitációs Intézményével, mely jelenleg az intézmény telephelyeként funkcionál.

A telephelyen megvalósuló szociális foglalkoztatás a munka-rehabilitációs és fejlesztő-felkészítő foglalkoztatást jelenti. A munka-rehabilitáció 30 fő, a fejlesztő felkészítő foglalkozás 19 fő ellátottnak biztosít a foglalkoztatás révén jövedelmet.

Az intézményben megoldásra váró feladat:

- személyi és tárgyi feltételek megteremtésével az ellátás minőségének javítása
- a zsúfoltság megszüntetése
- ellátottak számára munkalehetőségek körének bővítése

Célkitűzés a székhely intézményben:

- pszichiátriai rehabilitációs részleg (50 férőhely) kialakítása
- lakóotthon létrehozása az intézmény területén

A telephelyen:

- lakóotthon létrehozása az intézmény területén

2. „Gondoskodás” Rábaközi Szociális Központ

Székhelye: 9311 Pásztori, Alsó u. 39-41.

Az intézmény 1953-ban, a telephely 1954-ben kezdte meg működését.

Alapfeladata a súlyos és közép súlyos felnőtt korú fogyatékos személyek, valamint időskorúak ápoló-gondozó otthoni teljes körű ellátása.

Fogyatékos személyek ápoló-gondozó otthoni ellátása (9311 Pásztori, Alsó u. 39-41.sz. alatti székhelyen)	102 férőhelyen
Időskorúak ápoló-gondozó otthoni ellátása (9323 Jobaháza, Kossuth L. u. 8. sz. alatti telephelyen)	85 férőhelyen

Férőhelyek kihasználtsága: 100 %

Férőhelyre várakozók száma: 38 fő, a telephelyen 29 fő

Szakmai létszám: 34 fő, a telephelyen 19 fő

Szakképzettségi arány: 91%, a telephelyen 84 %

Működési engedélyük 2012. december 31-ig érvényes.

Az intézmény a működéshez szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezik.

A határozatlan idejű működési engedély megszerzésének előfeltétele a létszámnormának megfelelő szakmai létszám biztosítása.

Célkitűzés a székhely intézményben:

- lakóotthon létrehozása az intézmény területén
- személyi feltételek biztosítása

a telephelyen:

- szakképzettségi arány javítása
- személyi feltételek biztosítása
- demens betegek számára részleg kialakítása

3. Időskorúak Otthona, Nagylózs

Székhelye: 9482 Nagylózs, Zrínyi u. 2.

Az intézmény 1951 szeptemberében, a telephely 1960-ban kezdte meg működését. Az intézmény alapfeladata, hogy az időskorúak számára ápoló-gondozó szociális intézményi elhelyezést biztosítson teljes körű ellátással.

Időskorúak ápoló-gondozó otthoni ellátása (9482 Nagylózs, Zrínyi u. 2. sz. alatti székhelyen)	200 férőhelyen
Időskorúak ápoló-gondozó otthoni ellátása (9375 Csáfordjánosfa, Béke u. 17. alatti telephelyen)	50 férőhelyen

Ellátotti férőhelyek száma: 200 Nagylózson, 50 a csáfordjánosfai telephelyen.

Férőhelyek kihasználtsága: 100%

Férőhelyre várakozók száma: 26 fő

Szakmai létszám: 65 fő

Szakképzettségi arány: 88%.

Működési engedélyük 2012. december 31-ig érvényes.

Célkitűzés:

- személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása
- a zsúfoltság megszüntetése
- a 6 m²/fő lakóterület biztosítása

4. Fogyatékos Gyermekek Otthona

9400 Sopron, Tómalom u. 23.

Az intézmény 1985. július 26-án kezdte meg működését.

Alapfeladata azon súlyos, indokolt esetben középsúlyos értelmi, illetve halmozottan fogyatékos személyek ápolása-gondozása, akiknek nevelése, oktatása az életkoruknak megfelelő oktatási intézményekben nem oldható meg.

Fogyatékos személyek ápoló-gondozó otthoni ellátása (9400 Sopron, Tómalom u. 23.)	162 férőhelyen
Fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthoni ellátása (9400 Sopron, Tómalom u. 23.)	8 férőhelyen

Férőhelyek kihasználtsága: 98%

Férőhelyre várakozó: 1 fő.

Szakmai létszám: 64 fő

Szakképzettségi arány: 94%

Az intézmény telephellyel nem rendelkezik.
A működési engedély határozatlan időre szól.

Az intézményben megoldásra váró feladat:

- személyi és tárgyi feltételek biztosítása
(az üvegtető szerkezetének és az alatta lévő fűtés csövek cseréje)
- zsúfoltság csökkentése
- lakóotthon létrehozása

Az elmúlt években a normatíva, valamint a térítési díjból származó bevétel csökkenése és a fenntartási költségek jelentős növekedése nagymértékben megnehezítette az intézmények működését.

Az intézmények tárgyi eszközeinek javítása, karbantartása csak sürgős esetekben valósult meg. Felújításra a jelenlegi finanszírozás mellett kizárólag pályázati forrásokból van lehetőség. Ésszerű, takarékos gazdálkodással és odafigyeléssel az intézményeknek sikerült fenntartani a szakmai munka, az ápolás-gondozás megszokott színvonalát.

Az intézmények fő célja, hogy az ellátottak minél kisebb arányban érezzék a válság okozta átmeneti terhek súlyát.

Győr, 2011. november 5.

**Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának
gyermekvédelmi szakellátási terve**

Bevezető

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek, helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások és hatósági intézkedések biztosítják. A gyermek- és ifjúságvédelem minden gyermekre és ifjúra kiterjedő gondoskodás, olyan pedagógiai, pszichológiai, szociális, egészségügyi, jogi tennivalók összessége, amelyek a gyermekek és fiatalok gondozását, ellátását, eltartását, nevelését, érdekvédelmét hivatottak biztosítani. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.) célja a gyermek- és ifjúságvédelem olyan egységes rendszerének kialakítása, amely garantálja a gyermekek jogainak érvényesülését a gyermekek mindenekfelett álló érdekét figyelembe vevő gyermekvédelmi intézmény- és gyámügyi igazgatási rendszer segítségével.

A terv célja a megyei gyermekvédelmi alap- és szakellátás rövid, összefoglaló bemutatása, a helyi viszonyokhoz, adottságokhoz és a rendszerben jelentkező tendenciákhoz és problémákhoz igazodó törekvések megfogalmazása.

A személyes gondoskodást nyújtó alapellátás helyzete Győr-Moson-Sopron megyében

A gyermekjóléti szolgáltatás, gyermekjóléti szolgálatok

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelkedése elősegítésének biztosítása, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése, valamint a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése. A gyermekjóléti szolgáltatás minden településnek kötelező feladata. A személyes szolgáltatás által biztosítani kell a gyermekek helyzetének és szükségleteinek felderítését, a problémák megoldásában és a szükséges ellátások igénybevitelében történő segítségnyújtást. A megyében 2003. óta valamennyi településen biztosított a gyermekjóléti szolgáltatás. A szolgáltatás biztosításának módjában kedvező változás, tendencia, hogy az önkormányzatok társulásban biztosítják a szolgáltatást.

A gyermekek napközbeni ellátása

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei munkavégzésük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

A rászoruló gyermekek napközbeni ellátását a megye településeinek többségében óvodában vagy iskolai napköziben biztosítják.

A megyében emelkedett a bölcsődék száma, és az egy csoportban ellátható gyermekek számának növelésének köszönhetően számottevően nőtt a férőhelyek száma is. Az elmúlt időszakhoz viszonyítva a 2010. év végéig a megyében 3 új bölcsőde és 87 új férőhely létesült, ami a férőhelyek számának 6 %-os bővülését jelenti.

Gyermekek átmeneti gondozása

A gyermekek átmeneti gondozását helyettes szülőnél való elhelyezés, gyermekek átmeneti otthona, vagy családok átmeneti otthona biztosítja. A gyermekek teljes körű ellátásáról kell gondoskodni. A gyermekek átmeneti gondozását a szülő kérelmére, vagy beleegyezésével, ideiglenes jelleggel kell biztosítani, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte, vagy más jellegű akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani. A tapasztalatok szerint az átmeneti gondozásba vétel oka legtöbb esetben a szülők rossz szociális helyzete. Az akadályoztatás, az egészségügyi probléma és az indokolt távollét lényegesen kevesebbszer ok.

A megyében három gyermekek átmeneti otthona és három családok átmeneti otthona (Győrben, Sopronban, Mosonmagyaróváron) működik. Az otthonok kihasználtsága teljes.

Gyermekek átmeneti gondozása Győr-Moson-Sopron megyében		
Állami fenntartású	Szolgáltatás	Férőhely
Önálló helyettes szülő	0	0
Helyettes szülői hálózat	1	9
Gyermekek átmeneti otthona	2	24
Családok átmeneti otthona	1	20
Összes állami fenntartású	4	53
Nem állami fenntartású		
Gyermekek átmeneti otthona	1	12
Családok átmeneti otthona	3	108
Összes nem állami fenntartású	4	120
Összesen	8	173

Győr-Moson-Sopron megyei gyermekvédelmi szakellátás helyzete

Az alábbi táblázat az elmúlt kilenc évben, a megyei gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek számát tartalmazza a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat nyilvántartása alapján:

Szakellátásban élő gyermekek	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ideiglenes elhelyezett	41	38	19	21	9	18	34	17	20
Átmeneti nevelt	384	379	373	383	379	379	350	341	342
Tartós nevelt	56	54	40	39	38	35	36	47	39
Utógondozói ellátott	117	133	145	137	129	117	123	116	96
ÖSSZESEN	601	606	577	580	555	549	543	521	497

A szakellátásban élő gyermekek száma egyenletes csökkenést mutat. Ennek oka egyrészt a demográfiai változásokban keresendő, más oldalról visszatükrözi az alapellátás azon törekvését, hogy szolgáltatásaik révén a gyermekek a lehető legtovább vérszerinti családjukban nevelkedhessenek. Vizsgálandó terület a családból való kiemelés optimális időpontja, illetve a megkésett intézkedések következménye.

Utógondozói ellátott	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Nevelőszülőnél	42	49	58	56	52	45	38	30	18
Gyermek- lakás-, illetve utógondozói otthonban	75	84	87	81	77	72	85	86	78
Összesen	117	133	145	137	129	117	123	116	96

Az utógondozói ellátást igénylők száma most is magas lenne, hiszen a késői, magas életkorban való bekerülés legtöbbször elzárja a hazafelé vezető utat. A Gyermekvédelmi törvény módosítása azonban komoly határt szabott az utógondozói ellátásnak azzal, hogy a korábbi 24. életév helyett 21. évben határozza meg az ellátás lehetőségét. Ezen felül, csak a nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevők vehetik igénybe - felsőoktatás esetén akár 25 éves korig is - a szakellátás e szolgáltatását. A számok mutatják, hogy a törvénymódosítás az utógondozói ellátottak számának csökkenését eredményezi.

Elhelyezés	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Nevelőszülőnél	185	188	181	175	171	162	158	158	152
Gyermek – lakás-, illetve utógondozói otthonban	416	426	396	405	384	387	385	363	345
Összesen	601	606	577	580	555	549	543	521	497

Nevelőszülők	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Hivatásos nevelőszülő	16	15	17	17	17	17	14	16	16
Hagyományos nevelőszülő	74	75	72	65	63	62	58	54	47

A nevelőszülők száma – különös figyelemmel a hagyományos nevelőszülőkre – jelentős csökkenést mutat, ezzel összefüggően egyre kevesebb gyermek él ebben az ellátási formában.

- A nevelőszülők számának csökkenése relatív, abból is adódik, hogy 2010-re gyakorlatilag megszűnt a „rokoni kihelyezés” lehetősége, tehát 10 év alatt léptek ki a rendszerből azok a nagyszülők, családtagok, akik nevelőszülökként, juttatásokért nevelték a rokon gyermekeket. A jelenlegi hálózat kisebb létszámmal, de tiszta profillal, szakképzett nevelőszülőkkel működik.

- A gyermekek számának csökkenése az egyre súlyosabb bekerülési okokra, a magasabb életkorra, a négyes – ötös testvérsorok gyakoriságára is visszavezethető, a rendszerbe érkező gyermekek nagy része családba már nem illeszthető.

Korcsoport	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
0-3 évesek	27	35	31	30	28	29	24	21	26
3-6 évesek	16	13	6	5	7	17	5	21	10
6-10 évesek	11	25	10	2	10	15	4	14	11
10-14 évesek	27	30	19	14	14	20	13	16	10
14-18 évesek	44	37	35	37	37	56	27	56	51
Összesen	125	140	101	88	96	137	73	128	108

Bekerülési ok	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
egészségügyi	1	2	6	5	3	6	0	3	0
szociális ok	33	33	30	31	23	36	27	53	50
árvaság	1	0	0	0	0	0	1	2	1
családi funkciózavar	0	27	22	18	20	21	12	9	7
külföldi gyermek	18	11	14	14	19	30	3	19	13
feelnőtt devianciák	12	42	17	14	12	21	20	16	10
gyermek devianciák	40	24	21	26	19	23	28	26	27

A bekerülési okok vizsgálatánál fontos elmondani, hogy jelenleg nincs egységes szempontsor, olyan objektív ok – rendszer, amely azonos jelentést hordozna minden beutaló szerv számára. A bekerülési okok kivétel nélkül minden gyermeknél összetett módon jelentkeznek. Nagyon ritka az olyan eset, amikor egy mondatban meg lehet fogalmazni, hogy miért kell a gyermeket kiemelni a családból (ilyen pl. az árvaság, vagy betegség)

A szociális ok például ebben a megyében nem kimondottan az elszegényedésre utal, sokkal inkább a kedvezőtlen anyagi körülményekhez társuló veszélyeztető családi magatartásról beszélhetünk.

Súlyos morális problémát vet fel azon 14-18 év közötti gyermekek helyzete, akik egyre növekvő mértékben, saját deviáns viselkedésük okán kerülnek a rendszerbe.

Az ő számukra jelenleg nincs optimális elhelyezési forma.

Az örökbefogadással kapcsolatos adatokat a táblázat mutatja:

Örökbefogadás	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
örökbe fogadható gyermek	56	59	40	39	41	38	36	47	39
örökbefogadott gyermek	18	17	18	14	14	7	15	13	13
örökbefogadásra váró szülő	23	15	28	30	31	37	45	50	50

A táblázat adatai látszólag nagy különbséget mutatnak az örökbe fogadható és az adott évben ténylegesen örökbefogadott gyermekek között. A valóság az, hogy az első kategóriába minden olyan 0-18 év közötti gyermek beletartozik, akinek nincsen vérszerinti kapcsolata, tehát jogilag lehetséges az örökbefogadása. Ezek többsége viszont személyiségében nem alkalmas családba történő kihelyezésre, fogyatékosága, tartós betegsége, magatartási problémái, vagy egyszerűen csak magas életkora miatt.

A megyei gyermekvédelmi szakellátó intézményhálózat bemutatása

1) Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat

Az intézmény székhelye: Győr, Vasvári P. u. 1.

A szakszolgálat szakmai módszertani, szolgáltató intézmény. Tevékenységi területén elemző, koordináló és szaktanácsadó szerepet tölt be. Összehangolja az alap- és szakellátás működését, kapcsolatot tart és együttműködik a hatóság, az alapellátás és a szakellátás intézményeivel, valamint képviseli a rendszerbe tartozó gyermekek érdekvédelmét a bekerüléstől a társadalmi beilleszkedésig.

Az intézmény alaptevékenység keretében végzett feladatai:

- ideiglenes elhelyezést biztosító befogadó otthon működtetése
- megyei gyermekvédelmi szakértői bizottság működtetése
- a vérszerinti családból kiemelt, szakellátásba került gyermekek szükségleteinek megfelelő gondozási hely meghatározása (tervezési értekezlet, elhelyezési javaslat)
- hivatásos, illetve hagyományos nevelőszülői hálózat működtetése, nevelőszülői tanácsadás
- örökbefogadás előkészítése
- hivatásos gyámság, eseti gondnoki feladatok
- gyámi gondozói tanácsadás, felülvizsgálatok, gyámhatósági eljárások előkészítése
- családgondozás (az átmeneti nevelt gyermek-fiatal vérszerinti családja)
- utógondozás
- nyilvántartás, adatszolgáltatás, információs szolgálat
- felnőttképzés, örökbefogadók, nevelőszülők felkészítése, akkreditált tanfolyamok

Az intézmény belső szervezeti tagozódása:

- Szakszolgálat
- Befogadó Otthon (Győr, Vasvári P. u. 1.)
- Nevelőszülői hálózat
- Megyei Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság

A Szakszolgálat működteti a hivatásos és hagyományos nevelőszülői hálózatot. A hálózatban 13 fő hivatásos, és 47 fő hagyományos nevelőszülő tevékenykedik. A nevelőszülői hálózat férőhelyszáma 192. A megyében lévő valamennyi nevelőszülő rendelkezik a náluk elhelyezett gyermekek és fiatal felnőttek részére biztosítandó teljes körű ellátáshoz szükséges befogadó környezettel. A nevelőszülők rendelkeznek a jogszabályi előírásoknak megfelelő képesítéssel. Lakás- és életkörülményeik alkalmasak a nyugodt családi légkör biztosításához, a gondozottak nevelési szükségletei kielégítéséhez.

Nevelőszülő az a huszonnegyedik életévét betöltött, cselekvőképes, büntetlen előéletű személy lehet, aki a gondozásba helyezett gyermeknél legalább tizennyolc, legfeljebb negyvenöt évvel idősebb, személyisége, egészségi állapota és körülményei alapján alkalmas a nála elhelyezett gyermek kiegyensúlyozott fejlődésének biztosítására, a családjába történő visszakerülésének támogatására és a szükséges felkészítő tanfolyamon eredménnyel részt vett.

Hivatásos nevelőszülő az a nevelőszülő, aki a külön jogszabályban meghatározott képesítési előírásoknak megfelel.

A Szakszolgálat működtet egy 12 fős befogadó otthont is, ami a gyámhivatal és egyéb szervek (pl. rendőrség) által ideiglenesen elhelyezett gyermekek befogadását, gondozását és nevelését biztosítja. Általában a gyermeklétszám magasabb az engedélyezetttnél, a beutaltak neveltségi szintje, életvitelbeli szokásrendszere rendkívül alacsony színvonalú, így az átmeneti otthon mindig nehéz körülmények között működik.

A Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat felnőttképzési tevékenységet is folytat.

A Szakszolgálat és az általa működtetett nevelőszülői hálózat csak részben felel meg a jogszabályi előírások szerinti szakmai létszámoknak. A hiányzó személyi feltételek megteremtése ütemezésére a fenntartó az engedélyező hatósággal hatósági szerződést kötött. A gyermekvédelmi szakszolgáltatás típusú, gyermekvédelmi szakszolgálat, nevelőszülői hálózat formájú szolgáltató tevékenységre 2012. december 31-ig hatályos ideiglenes, a többi szolgáltató tevékenységre határozatlan időre szóló engedély van érvényben.

Az intézmény önállóan működő és gazdálkodó szerv, az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. (XII. 19) Korm. rendelet 15. § (2) bekezdésében meghatározott feladatokat – munkamegosztási és felelősségvállalási megállapodás alapján - a Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzat Gyermekvédelmi Központja látja el.

2) Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának Gyermekvédelmi Központja

Az intézmény székhelye: Győr, Vasvári P. u. 1.

Az intézmény alaptevékenységeként otthont nyújtó – teljes körű – ellátást biztosít az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermekek számára, család- és utógondozást lát el.

Az intézmény szakmai egységei:

I sz. Gyermekotthoni Egység	
9024 Győr, Vasvári Pál u. 1.	Férőhely: 12 fő
Utógondozó Otthon	
9027 Győr, Tompa u. 7-9. (5 lakás)	Férőhely: 18 fő
II. sz. Gyermekotthoni Egység, Lakásotthonok	
9012 Győr-Ménfőcsanak, Szél u. 45./A	Férőhely: 9 fő
9241 Jánossomorja, Liget u. 3.	Férőhely: 12 fő
9100 Tét, Petőfi u. 39.	Férőhely: 12 fő
Különleges Lakásotthon:	
9300 Csorna, Komáromi u. 6.	Férőhely: 10 fő

III. sz. Gyermekotthoni Egység „Bóbita” Különleges Gyermekotthon 9012 Győr-Ménfőcsanak, Szél u. 45/B.	Férőhely: 16 fő 6 fő (anyák részére)
IV. sz. Gyermekotthoni Egység Speciális Gyermekotthon Hegykő, helyrajzi szám: 0170/5	Férőhely: 15 fő
V. sz. Gyermekotthoni Egység Cseresznyesori Gyermekotthon 9400 Sopron, Cseresznyesor 22. Utógondozó Otthon 9400 Sopron, Brennbergi út 82.	Férőhely: 30 fő Férőhely: 18 fő
VI. sz. Gyermekotthoni Egység Lakásotthonok 9400 Sopron, Ónodi u. 10. 9400 Sopron, Késmárki u. 1. 9422 Harka, Fenyves u. 9.	Férőhely: 12 fő Férőhely: 12 fő Férőhely: 12 fő
VII. sz. Gyermekotthoni Egység Gyermekotthon (4 különleges csoporttal) 9400 Sopron, Brennbergi út 82.	Férőhely: 4 csoport, 40 fő
VIII. sz. számú Gyermekotthoni Egység Utógondozó Otthon 9400 Sopron, Brennbergi út 82.	Férőhely: 20 fő

Külső férőhely: az összes férőhely legfeljebb 10 %-a.

A Vasvári Pál úti gyermekotthon az intézmény székhelyén, az épület 3. emeleti tetőterében működik, a Területi Szakszolgálat által működtetett befogadó otthon felett, amely elhelyezkedés gyakran problémákat okoz. A Tompa utcai utógondozó otthon 5 lakásból álló, „félutas ház” jelleggel működő, az önállóságra képes utógondozói ellátásban részesülők számára nyújt ellátást és segítséget a fiatalok saját életvitelének kialakításához.

Az intézmény lakásotthonai jól működnek, a gondozott gyermekek számára a családi környezetet biztosítják. Az otthonok elhelyezkedése jó, tárgyi adottságaik lehetővé teszik a gyerekek szükségleteihez igazodó gondozást, nevelést.

A különleges ellátást igénylő gyermekek számának folyamatos emelkedése miatt, a gyermekek igényével összefüggésben a Csornai Lakásotthon különleges otthonként működik. A településen működik olyan oktatási intézmény, mellyel együttműködve, célzott támogatást tudnak nyújtani a különleges szükségletek kielégítésére.

A koruk miatt – 0-3 évesek – különleges ellátást igénylő gyermekek gondozása a győri „Bóbita” Gyermekotthonban, két 8 fős csoportban biztosított. Az otthon 6 fő válsághelyzetben lévő várandós anya, illetve elhelyezett gyermek anyjának befogadására alkalmas.

A speciális, súlyos pszichés és disszociális tüneteket mutató, valamint a pszichoaktív szerekkel küzdő gyermekek, szükség esetén fiatal felnőttek számára a soproni speciális gyermekotthon biztosított gondozási helyet. Az otthonban folyó szakmai munka révén az ellátottak állapota javulást mutatott, azonban a súlyosabb tüneteket mutató gyermekek elhelyezése továbbra is problémás. A 2011 őszen – Hegykő külső területén – átadásra kerülő új speciális otthon minőségileg új feltételeket teremt, lehetőséget nyújt a terápiás segítségnyújtás biztosításához.

A cseresznyesori gyermekotthon épületének külső felújításával egy jó állapotban lévő gyermekotthont sikerült létrehozni, mely alkalmas arra, hogy otthont biztosítson azoknak a gyermekeknek, akik saját családjuk gondoskodását nélkülözni kényszerülnek. A soproni szakmai egység székhelyének irodái is ebben az épületben kerülnek elhelyezésre.

A gyermekvédelmi szakellátó intézmények átalakítása során az otthont nyújtó ellátás és utógondozói ellátás szolgáltató tevékenység a Doborjáni Ferenc Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Fejlesztő Iskola, Általános Iskola Speciális Szakiskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Kollégium, Különleges Gyermekotthon, Gyermekotthon, Utógondozó Otthon és Pedagógiai Szakszolgálattól a Megyei Gyermekvédelmi Központhoz került. Ennek keretén belül az intézmény az ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, utógondozói ellátásban részesülő sajátos nevelési igényű gyermekek, fiatal felnőttek számára otthont nyújtó – teljes körű – ellátást biztosít.

Valamennyi gyermekvédelmi szakmai egységet és az itt elhelyezett gyermekekkel és fiatal felnőttekkel történő foglalkozást érintő lényeges körülmény a különleges ellátást igénylők magas aránya.

A Gyermekvédelmi Központ valamennyi szakmai egysége határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkezik.

3) Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Kollégium és Különleges Gyermekotthon

Az intézmény rövidített neve: Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Intézmény

Az intézmény székhelye: Győr, Bárczi Gusztáv u. 2.

Az intézmény többcélú közös igazgatású közoktatási intézmény.

Az intézmény egyéb alaptevékenységei mellett az ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, utógondozói ellátásban részesülő középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek, fiatal felnőttek számára otthont nyújtó – teljes körű – ellátást biztosít. Család- és utógondozást végez a gyermekotthonban elhelyezett gyermekek és fiatal felnőttek számára. Az intézmény gyermekotthoni részlegének új, a jogszabályi előírásoknak tárgyi feltételeiben megfelelő épülete 2005 őszen került átadásra. Az otthon 16 férőhelyes, a gyermekek elhelyezése a vonatkozó rendeletben szabályozott csoportlétszámoknak megfelelően két 8 fős csoportokban történik.

A Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Intézmény különleges gyermekotthona határozatlan ideig szóló működési engedéllyel rendelkezik.

Győr Megyei Jogú Város működteti az Anya-, Csecsemő és Gyermekotthonát, melyben otthont nyújtó ellátás keretében biztosítja a különleges ellátást igénylő gyermekek integrált ellátását. Férőhelyeinek száma 40 fő. Az intézmény határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkezik

Fejlesztési célok

A Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat által fenntartott gyermekvédelmi szakellátást nyújtó rendszer az ellátási formák mindegyikére kiterjed, az intézményesítettség tekintetében jól kiépített. Problémát jelent azonban az egyre nagyobb számban és egyre súlyosabb tüneteket mutató speciális ellátást igénylő, a rendszerbe bekerülő gyermekek megfelelő elhelyezése, gondozása.

Már a korábbi időszakra vonatkozó fejlesztési tervekben is megfogalmazódott a legsúlyosabb pszichés és disszociális tünetű, vagy pszichoaktív szerekkel küzdő speciális ellátást igénylő gyermekek részére létrehozandó intézmény szükségességének, a valódi speciális ellátás feltételeinek megteremtése. Ezen speciális ellátást igénylő gyermekek és fiatal felnőttek korszerű gondozásához, neveléséhez a megyében működő speciális gyermekotthon tárgyi és személyi feltételeiben, lehetőségeiben nem alkalmas maradéktalanul, a szakminisztérium által fenntartott intézmények pedig továbbra sem képesek kielégíteni a jelentkező férőhely igényeket. Az intézmény létrehozásához, fenntartásához több helyi önkormányzat együttműködésére lenne szükség az anyagi források megteremtése, a működés feltételeinek, körülményeinek kidolgozása érdekében.

A speciális ellátást igénylő gyermekek mellett a különleges ellátást igénylő (tanulásban akadályozott, vagyis enyhe fokban értelmi fogyatékos) gyermekek arányának növekedése is megfigyelhető a megyében az otthont nyújtó ellátásban részesülők között. A különleges ellátást igénylő gyermekek a többcélú közoktatási intézmény különleges gyermekotthona mellett normál gyermek-, illetve lakásotthonokban, integrált formában is elhelyezésre kerülnek (jelentős az arányuk például a Cseresznyesori gyermekotthonban). A különleges ellátást igénylő gyermekek számának folyamatos emelkedése miatt, a gyermekek igényével összefüggésben a Csornai Lakásotthon különleges otthonként működik.

A megyei, gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézmények jelenleg rendelkezésre álló személyi és tárgyi feltételrendszeréhez igazodva a jövőben még fokozottabb figyelmet kell fordítani a speciális és különleges ellátást érintő tendenciákra. Az otthonok tárgyi felszereltségét, a gyermekekkel foglalkozó szakemberek képzését, a gyermekekkel végzett terápiás foglalkozásokat a gondozott gyermekek személyiség állapotához igazodóan kell kialakítani, megszervezni.

A nevelőszülői hálózat fejlesztése esetében - a nevelőszülői képzés révén is - szükség lenne a tartós betegségük, vagy fogyatékoságuk miatt különleges ellátást igénylő, illetve a speciális ellátást igénylő gyermekek elhelyezési feltételeinek megteremtésére. Meg kell említeni azonban, hogy a speciális hivatásos nevelőszülői formára rendkívül nehéz alkalmas jelentkezőt találni.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala rendszeresen vizsgálatot végez a megyei önkormányzat által fenntartott gyermekvédelmi intézményekben a jogszabályok által előírtak teljesülése, a működési engedélyek kiadása és felülvizsgálata érdekében. A vizsgálatokról készült jegyzőkönyvekben szereplő, az intézmények szükséges

tárgyi és személyi feltételeinek megteremtésére vonatkozó előírásoknak történő megfelelésre a fenntartónak és az intézményeknek egyaránt törekedniük kell. A működési engedélyekben feltüntetett határidőig lehetőség szerint a hiányosságokat meg kell szüntetni, igaz, a jogszabályokban meghatározott feltételek kialakítását az anyagi források elégtelensége nagymértékben hátráltatja.

A fenntartó megyei önkormányzat a központilag biztosított normatíva és a gyermekvédelmi rendszer keretében felmerülő tényleges költségek közötti lényeges különbség következtében jelentős mértékben kell, hogy hozzájáruljon az intézmények működéséhez. Ez a körülmény rendkívüli módon behatárolja a szakterületen megvalósítható fejlesztési elképzeléseket, lehetőségeket. Az intézmények jelenlegi színvonalon történő működtetése, ennek megtartása már nehézségeket okoz.

A gyermekek elhelyezési körülményeinek, a gondozás feltételeinek fejlesztése csupán külső források, úgymint pályázati támogatások, adományok, civil szervezetek közreműködése által valósíthatók meg. Éppen ezért kiemelten fontos a pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, s kedvező feltételek esetén a pályázatok benyújtása. Ugyanígy fontos a kapcsolatrendszerek bővítése, hiszen pl. a gyermekek szabadidejének hasznos eltöltéséhez, a nyári kirándulások, programok megszervezéséhez külső támogató, szponzor bevonására van szüksége az intézményeknek.

A gyermekvédelmi alapellátás és a gyermekvédelmi szakellátás rendszerének szoros együttműködésére továbbra is szükség van, ennek eredményeként hosszú távon csökkenhet a klasszikus értelemben vett „állami gondoskodásra” való igény, a nevelésbe vett gyermekek rövidebb időt tölthetnek a szakellátásba, ahol erősödhet a családmodell. Sok esetben a családban felmerülő problémák megoldhatóak lennének a gyermekek és szülők elválasztása nélkül is, ha elegendő férőhely állna rendelkezésre az alapellátás - gyermekek, és még inkább családok átmeneti otthona - keretein belül. A Megyei Gyermekvédelmi Központ által működtetett Bóbita Különleges Gyermekotthonban a válsághelyzetben lévő anyák elhelyezésére szolgáló helyiségek átalakítása – a férőhelyek kihasználatlansága miatt – szakmailag indokolt lenne oly módon, hogy azok alkalmasak legyenek az anyák gyermekeikkel együttesen történő fogadásra.

A Gyermekvédelmi törvény módosítása komoly határt szabott az utógondozói ellátásnak azzal, hogy a korábbi 24. életév helyett 21. évben határozza meg az ellátás lehetőségét. Az önálló élet elkezdésének egyik gátló tényezője, hogy a gyermekvédelmi gondoskodásban felnövő fiatalok hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Az intézményeknek törekedniük kell a képzést végző és a munkalehetőséget kínáló szervezetekkel az együttműködésre, az esélyegyenlőséget elősegítő programokon történő részvételre, az ilyen célú pályázati források igénybe vételére.

A megyei önkormányzat 2008 tavaszán a Győri Gyermekvédelmi Központ és a József Attila Gyermekvédelmi Központ átszervezésével, a szakmai irányítás összevonásával a létrejött intézményben végzett munka színvonalának, a gazdálkodás hatékonyságának növelését kívánta elérni. A jogutód intézmény (Megyei Gyermekvédelmi Központ) vezetője az újonnan kialakult helyzet kezelésére, a problémákat és erősségeket feltáró elemzésre épülő és az alapján kidolgozott, a fenntartóval egyeztetett munka és fejlesztési terv alapján kezdte meg tevékenységét. Győr-Moson-Sopron Megye Közgyűlése a megye gazdasági és humán programjában célul tűzte ki, hogy a gyermekvédelmi szakellátó rendszer struktúráját az optimális férőhely gazdálkodás, illetve az ellátottak számának változása függvényében

alakítja, a fenntartott intézményekben megőrzi az eddig kialakított színvonalú ellátást. Ugyanakkor továbbra is célként határozta meg a Gyermekvédelmi Központ soproni egysége József Attila utcai épületegyüttesének 2011. év második félévben történő teljes kiváltását. A „B” és a „C” épület kiürítése megtörtént. Az „A” épületből 2011. év első félévében az Utógondozó Otthon áthelyezésre került a Doborjáni Ferenc Nevelési – Oktatási Központ épületegyüttesébe.

Az „A” épületből 2011. utolsó negyedében kiköltözik a Megyei Gyermekvédelmi Központ soproni irodai részlege (a Cseresznyesori Gyermekotthon épületébe), és a Speciális Gyermekotthon (az önkormányzati beruházással létrehozott új gyermekotthonba). Ezzel befejeződik a Sopron, József Attila úti épületegyüttes teljes kiváltása, az épületben, a továbbiakban semmilyen gyermekvédelmi tevékenység nem folyik. A szervezeti változásokkal véget ér a több éve tartó gyermekvédelmi szakellátó rendszer átalakítása.

2009. január 1-től hatályba lépett a megyei jogú városok szakellátási kötelezettsége, mely feladatot - a megyei önkormányzattal megkötött szerződések alapján - a megyei szakellátási rendszer látja el. Fontos, hogy az önkormányzat továbbra is együttműködjön a megyei jogú városokkal a gyermekvédelmi feladatellátást illetően, rendszeresen adatot szolgáltatson a mindegyik fél számára megfelelő és zökkenőmentes együttműködés érdekében.

Az előzőekben összefoglalt és bemutatott körülmények, probléma csoportok azok, amelyek a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat által fenntartott gyermekvédelmi intézményrendszer fejlesztésére vonatkozó feladatokat és célokat kijelölik az elkövetkezendő években.

Győr, 2011. november 5.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2. oldal
I. A társadalmi, gazdasági és jogszabályi környezet	
I.1. Demográfiai folyamatok	4. oldal
I.2. A gazdasági környezet	5. oldal
I.3. Munkaerő-piaci helyzet	6. oldal
I.4. A jogszabályi környezet változásai	9. oldal
II. A Győr-Moson-Sopron megye lakosainak összetétele	12. oldal
III. A Győr-Moson-Sopron megyei szociális szolgáltatások változásai 2010-2011. években	
III.1. Szociális alapszolgáltatások	13. oldal
III.2. Szakosított szociális szolgáltatások	16. oldal
IV. Győr-Moson-Sopron megye szociális szolgáltatásfejlesztési irányai	
IV.1. Szociális alapszolgáltatások	21. oldal
IV.2. Szakosított szociális szolgáltatások	22. oldal
IV.3. Személyi feltételek	23. oldal
IV.4. Tárgyi feltételek	23. oldal
V. Érdekvédelmi szervezeteket érintő változások	
V.1. Mozgáskorlátozottak Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete	23. oldal
V.2. Vakok és Gyengénlátók Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete	26. oldal
V.3. Értelmileg Sérültek és Segítőik Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete	28. oldal
V.4. Siketek és Nagyothallók Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete	30. oldal
V.5. Magyar Máltai Szeretetszolgálat Nyugat-Dunántúli Régió Központ	32. oldal
VI. Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat szociális szolgáltatási feladatai	
VI.1. A megyei önkormányzat fenntartásában álló szociális intézmények feladatellátásának jellemzése	38. oldal
VI.2. A megyei önkormányzat fenntartásában működő szociális intézmények alapvető adatai	41. oldal
Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat gyermekvédelmi szakellátási terve	45. oldal
Mellékletek	